

Zwerfver en Dictator

Charley Chaplin is geboren en opgegroeid in een der armoedigste buurten van Londen. Hij heeft altijd graag erkend dat hij een zwerfver was, een hongertijertje, dat vaak op vreemde wijze aan 'n snee brood moest zien te komen. Hij was, en is ook later niet geworden 'n arbeider, die tezamen met z'n klasgenoten voor betere levensomstandigheden, voor 'n andere samenleving streed. Hij was en is de individualistische kleinburger, welke verlangt naar persoonlijke vrijheid, mede voor degenen die hij toevallig op zijn eeuwige zwerftochten ontmoet en liefkrijgt. En aldus verbeeldt hij zichzelf in zijn films: de vrijheidszoeker in zijn eentje, 'n enkele maal samen met 'n ander, hongertijdend, kou-lijdend, in zijn hopeloze pogingen om ook eens iets van het vette der aarde te verkrijgen, kennismakend met de politiecellen, in zijn naïviteit overtuigd recht te hebben op een „menselijk” bestaan. En de kapitalistische maatschappij zal hem hardhandig aanpakken om hem te leren dat arme mensen geen rechten hebben; ze zullen hem kwelen en martelen, de agenten en rechters; de rijke man, wien hij in „City-Lights” het leven heeft gered, erkent hem slechts als zijn vriend... als hij bezopen is. Het regent slagen op zijn arme hoofd, maar ze krijgen hem er niet onder. Hij zet, na weer 'n mislukte avontuur, zijn bolhoed op, en gaat op z'n stevig neergeplante platvoeten, met het onverwoestbare geloof, dat spreekt uit zijn melancholische fijne flimlach, opnieuw op zoek. Geslagen, nooit verslagen!

Dit is het wat ons onweerstaanbaar trok naar het sublieme verbeeldingspel, deze droomwereld van een onvergelykbare grootheid in de filmkunst. En daarom moest zijn poging van 1938, om een film te maken, waarin hij het Nazi-regiem zoft geselen, een mislukking worden. We hebben ons dit niet gerealiseerd. Toen ik een kaart kreeg, als vroegere illegale werker, om een der speciale vertoningen van „De Dictator” bij te wonen, was ik, eerlijk gezegd, nogal gespannen. Ik vertrouwde er op dat Chaplin, de grote dromer, de fijnzinnige met z'n Joodse humor, z'n kostelijke vondsten, zijn liefde voor de vertrapten en vervolgden, — ik verwachtte, zonder daarbij na te denken, dat deze geniale meester van de rolprent, wat balsem zou verschaffen voor de wonden die de Nazi's hadden geslagen.

Och, arme, rijke Chaplin! Je hebt je als Hitler trachten voor te doen, en om met de Nazi's de spot te drijven, nog harder trachten te brullen dan hij het placht te doen. Maar je bent hopeloos mislukt, omdat je je bezig ging houden met 'n onderwerp, waarin je niet thuis bent, minder dan ooit, sinds je zwerfjaren zo ver achter je liggen en je zelf geworden bent een dergene, die andere mensen voor zich laten zwegen. De filmproducer, 'n millionaire, die zijn eigen bankier is, onafhankelijk film-ondernemer, die in de „beste” kringen, in deffige rok banket- teert en zijn vacaties doorbrengt aan een der mondaine stranden in Europa... Het was verkeerd daaraan niet te denken toen we naar de City gingen; we hadden ons de teleurstelling kunnen besparen, want de rijke Chaplin kan de arme, zwerfende Chaplin niet meer verbeelden. En zo hij het toch probeert, terend op een ver verleden, dan blijft hij als filmacteur toch slechts de naar een wazige vrijheid strevende kleinburger. Hij kan niet verbeelden de werkelijkheid van het Hitler-regiem: het fascisme als het afzichtelijke kind met de moordenaarshanden van vader Kapitalisme. En zo geeft Chaplin in armoede de Nazi's als dwazen, geestes- zieken, stommerikken, machtswellustelingen zonder meer. Er is niets tastbaars in de film, zoals de vroegere. Hol en leeg. Op enkele,

DE FILM VAN DEZE WEEK

met grote virtuositeit gespeelde scènes na, zoals de dans van het op z'n hoofd geslagen Joodse kappertje, en het spel met de wereld- bal, die in 'n andere, minder pretentie-volle rolprent, prachtig zouden zijn, — op die speelmomenten na, die daarna onze ergernis des te groter doen worden, is het allemaal slecht. Slecht in de zin van vals. Het is vals het voor te stellen, ook al in 1938, dat de Nazi-leiders en met hen de Mussolini's alleen maar gekken en/of schurken zouden zijn en dat alleen de democratie, de kapitalistische groepering, waartoe Chaplin zelf behoort, bedoelt hij hiermee, ons van die gekken en schurken kan bevrijden. Het is vals, omdat het „democratisch” kapitalisme het Nazisme heeft voorbereid en bezig is van de gehele wereld één concentratiekamp te maken. Maar daar heeft 'n filmproducer als Chaplin tegenwoordig is, geen last van!

Miserabel om van 'n ontmoeting tussen Mussolini en Hitler, welke de moord op miljoenen tengevolge had, moest hebben, 'n flauwe gooi- en smijtsène, met slagroom, te maken. Een uiterst slechte klucht, om het Joodse drama, wat het in 1938 evengoed al was, af te doen met wat goedkope sentimentaliteit, 'n razzia waarin een paar mensen tegen de grond geslagen worden en een, die zich verzet, wordt doodgeschoten.

Het slot van de film is het fraaiste en dat moet ook zo wezen, niet waar? 'n Happy ending! Een onmogelijke verwisseling van het Joodse kappertje met Hitler. Nu, dat onmogelijke zou niet erg zijn als Chaplin ons dat, tijdens de vertoning, kon laten vergeten, maar hij doet het tegendeel. En daardoor is „De Dictator” niet alleen moreel een slechte film, omdat (arme, rijke Chaplin), hij ons tracht te bedriegen, maar ook als kunstproduct op zichzelf, want nu ontpopt het Joodse kappertje zich plotseling als een politieke redenaar, die, aangehoord door de Nazi-vol- lingen, propaganda maakt voor de zaak van de Amerikaanse bourgeoisie, uitschreeuwend de oude, welbekende frasen van vrijheid en recht en strijd tegen de dictatoren.

De film heeft ons pijn gedaan. We hebben te veel gezien van Chaplins „democratie”, te veel geleden in de achter ons liggende jaren en we zullen ook in de naaste toekomst nog te veel moeten lijden om ons te kunnen „ver- maken” met rollen op zo'n groot, verschrik- kelijk dramatisch gebeuren, als wat Chaplin tot onderwerp durfde te kiezen. Chaplin, wij herhalen het, is een geniaal ac- teur. En ofschoon ook in de kunst herhaling op de duur vervelt, hebben wij hem liever in zijn herhalingen van zichzelf. Waarschijn- lijk kan hij ook dat niet meer, moet hij in zijn openbare optreden, de vertolker van zijn tegenwoordige klasse-belangen zijn en heeft hij als droomverbeelder voor de massa afge- daan. Jammer, want er blijft al zo weinig te genieten over.

VERGADERINGEN

V.S.V. DEN HAAG.

Maandag 12 Nov. a.s.
half 8 in Koningstraat 42.
Onderwerp: WAAROM „SPARTACUS”!

Rotterdam.

Openbare vergadering. Zondag 11 Nov.
Communistenbond „Spartacus”, in gebouw
Zuider Volkshuis, Brink. Aanvang half elf.
Zaal open 10 uur.

Onderwerp: Wat wil Spartacus?

Debat vrij. Toegang vrij.
Vanuit de stad te bereiken met lijn 3.

Heden overleed mijn geliefde Man en
en onze Strijdmakker

Kameraad MEINDERT BRIEKO

in de ouderdom van ruim 73 jaar

Wed. M. BRIEKO—ROMMES

Esperanto-congres

Op 6 en 7 October j.l. vond te Amsterdam plaats het 26e Kongres van de Federatie van Arbeiders Esperantisten in Nederland. In tegenstelling tot andere kongressen was dit slechts een werkkongres; de hierin genomen besluiten hebben slechts betrek- kelijke kracht en behoeven bekrachtiging van het volgend kongres, dat a.s. Pasen gehouden zal wor- den te Heilo (Alkmaar). Dit met het oog op het feit, dat lang niet alle afdelingen aanwezig konden zijn, terwijl de in discussie gekomen voorstellen be- trekking hadden op problemen, die wegens de inter- nationale politieke toestand en om organisatorische redenen nog niet in hun juiste betekenis beoordeeld konden worden. Gedurende het kongres werd dan ook door het bestuur naar voren gebracht, dat dit eigenlijk meer een „informatief” kongres was, waar- uit het kon besluiten welk standpunt ingenomen moest worden tot het volgende kongres. De belangrijkste kwesties die door de voorstellen ter discussie opgeworpen waren, waren de struk- tuur van de Federatie en de internationale binding. Wat het eerste betreft was er o.a. een voorstel om de Federatie de meer gecentraliseerde vorm van Vereniging te geven. De bestudering van dit belang- rijk probleem werd opgedragen aan een commissie die zijn konklusies zal mededelen op of voor het volgend kongres. Dit schijnt wel zeer in tegenstel- ling te zijn met de bedoeling van het bestuur, dat dit kongres juist beschouwde als „informatief”. Dit- zelfde kan gedeeltelijk ook gezegd worden van de andere belangrijke kwestie: de internationale bin- ding, waar één van de voornaamste voorstellen (be- treffende de „Overeenkomst met S.A.T.”) ingetrok- ken werd en ook de bespreking van de andere voorstellen betreffende de te kiezen internationale aansluiting beknop werd door de manoeuvre van het bestuur, dat, ziende dat zijn voorstel verworpen werd, plotseling het amendement invoegde van een afdeling uit Drente, waardoor het voorstel van het bestuur toch aangenomen werd (met hulp van Bas Wels, S.A.T.-Peranto voor Nederland) en waardoor het volgende voorstel, inhoudende een duidelijke en juiste verklaring, dat S.A.T. de enige internationale organisatie is waarmee de Federatie kan samen- gaan, niet meer aangenomen kon worden. Dit kan mogelijk ernstige consequenties met zich brengen voor de arbeiders-Esperanto-beweging in Neder- land, daar het aangenomen voorstel, van het be- stuur, wenst dat de Federatie verbonden is met de Internationale Esperanto-organisatie, die zich niet alleen bezig houdt met de aanwending van Esperanto ten behoeve van de klasdoelende der arbeiders over de gehele wereld (waartoe S.A.T. zich principi- peel bepaalt volgens de Konventie van 1928) (Inter- laboro), maar ook met de propaganda van Espe- ranto op internationaal terrein (Inter-laboro), waar S.A.T. zich principieel niet mee bezig houdt. Een wakend oog op de gang van zaken moet hier- gehouden worden door de S.A.T.-leden, vooral op de handelingen van hun Peranto Bas Wels, die dit voorstel van het bestuur hiel aksepteren (als af- gevaardigde van een afdeling uit Rotterdam). Van de andere minder belangrijke voorstellen werden slechts enkele behandeld en de rest ter be- studering overgedragen aan een „commissie”. Al met al is het gevoel van onzekerheid over be- langrijke principiële problemen, die het begin van dit kongres kenmerkte, nog niet verdwenen bij het uiteengaan van de kongresanoj. Het volgende zal dan ook nog belangrijker worden en kan dan weer, zoals vanouds, bijgewoond worden door iedereen, die Esperanto verstaat (wegens gebrek aan een grote vergaderzaal konden er nu, behalve de afgevaardig- den, slechts pl.m. 100 belangstellenden aanwezig zijn). Voor de meesten onze Spartacuslezers zou dat mogelijk zijn, als ze zich nu meteen wierpen op de studie van deze taal, die een hulpmiddel is in de klassenstrijd.

Rechters en schuldigen

In December van de hongervinter 1944 hebben een onderwijzer en een student samen een overval ge- pleegd, waarbij ze 20 overbieden, 3 pond vlees en enige broden buitmaakten. Deze zaak kwam nu voor wat men gerecht noemt en daarbij bleek, dat de onderwijzer gehuwd is en een ziek dochtertje heeft van 3½ jaar. De onderwijzer was werkzaam als kwekling met acte en verdienende... 7 8 per week, waarbij hij nog 7 8 stuun kreeg. Veroordeeld tot 3 maanden. De regerders, die zulke schandelijke londen durven uit te betalen, kregen van den rechter geen schrobering.

17 November 1945

Prijs 13 cent

5e Jaargang - No. 46

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Adm.: Uitgeverij „De Vlam” - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgros 166797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam” - Amsterdam

ONDER VRIENDEN

Een oud-verhaaltje: Twee mannen, sedert vele jaren nauw bevriend met elkaar, krijgen ruzie, die uitloopt in een heftige vijandschap. Tenslotte komen ze toch tot verzoening. De ene vriend zegt daarbij tot den ander: „Ik wens je het beste!” Waarop de ander: „En ik wens je alles, wat jij mij wenst.” De eerste aarzelt een ogenblik en antwoordt dan: „Be- gin je alweer?” Vroeger zouden we deze mop van een klein commentaar voorzien hebben voor de vaste lezers van de humoristische bladen en we zouden daarmee de „pointe” bedorven hebben. Nu hebben we dat niet meer nodig. Want iedere tijdgenoot begrijpt wat we bedoelen.

Twee bevriende ministers van buitenlandse zaken van twee bevriende staten hebben met elkaar een klein woordenduel gevoerd, na- dat ze enige meningsverschillen hadden, die ze bij gelegenheid door de microfoons van hun radiostations en op andere wijze, elkaar hadden kond gedaan. Molotov benutte de ge- legenheid van het Moskouse feest, dat ertoe dient de herinnering aan de revolutie van 1917 uit te wijzen, den Britsen bondgenoot zijn hoogachting te verzekeren. Hierbij legde hij er de nadruk op, dat de „Sovjet”-Unie over de atoombom en „en nog veel meer” zou beschikken, om hiermede zijn Londense collega een groot plezier te doen. Bevin liet zich niet overtreffen in zijn verzekeringen van hoogachting en merkte bescheiden op, dat Engeland natuurlijk ook nauwe betrek- kingen met zijn naburen wenste te onder- houden, zonder dat de geëerde Moskouse medeoverwinnaar hierin een aan hem vijan- dige blokvorming mocht zien (wat hij jam- mer genoeg scheen te doen). Een gesprek onder vrienden, onder oprechte vrienden, wier hartewens het is, de eigen vrienden in deze vriendschap mede te betrekken, ze tot partners van het grote vriendschapsfeest te maken, ze aan de algemene vriendschaps- orgie te laten deelnemen. Ons commentaar hierop zou zeer kort kunnen zijn: Zij begin- nen alweer. Dat moest eigenlijk genoeg zijn, iedereen moest ons begrijpen. Maar iedereen begrijpt ons heus niet. Velen verstaan ons niet, of doen, alsof ze ons niet verstaan. Want we lezen natuurlijk allerlei kranten uit bin- nen- en buitenland. En als we die geloven moeten, dan zijn Engeland, Rusland en natuurlijk ook Amerika nog steeds de drie grote geallieerden, die na de gemeenschappelijke overwinning, ook de vrede gemeen- schappelijk zullen winnen.

Wij moeten onzen Nederlandsen groten his- toricus, Prof. Jan Romein, weer eens ver- schrikkelijk teleurstellen. Hij heeft zich al vaker over ons, die toch tenslotte leken zijn, moeten ergeren. Dat was, toen we na het einde van Hitler, onze waarschuwingen uit de bezettingstijd versterkt voortzetten en voor het naderen van een nieuwe en nog ver- schrikkelijker oorlog waarschuwden. Toen heeft hij er ons van langs gegeven, de strenge

geleerde, die onder de Duitse bezetting wel niet de vrees, maar wel het vaderlandse ver- trouwen geleerd heeft. Met opgeheven wijs- vinger heeft hij ons terecht gewezen en ge- kapteld, dat we het spook van de nieuwe oorlog op de muur schreven en hem daardoor tenslotte, daardoor als het ware geestelijk, mee voorbereiden. Nu, geëerde heer, be- weren we zelfs, dat de voorbereidingen voor dit nieuwe slachtfest reeds in volle gang zijn. Zo blind zijn wij. Wij beschouwen bij- voorbeeld het dreigement van een Engelsen bevelhebber op Java aan het adres der na- tionalisten, dat bij het voortduren der huidige toestanden of verscherping hiervan, alle Brit- se oorlogswapens ingezet zullen worden, voor het herstellen van de rust en de orde onder de bevolking, als een uitgesproken oorlogs- handeling. Het maakt voor ons weinig ver- schil, dat slechts de ene zijde over alle oor- logswapens beschikt en de oorlogshandeling onder het motto van het herstel van „rust en orde” voltrokken wordt. Wij noemen dat oorlog, oorlog van het imperialisme, totale oorlog ook als er slechts een kleine zestig miljoen bruine mensen aan blootgesteld zijn.

Het liefdesgekeuvel tussen Bevin en Molotov is de moderne vorm der oorlogsverklaring. Daarom heeft de oorlog nog niet vandaag of morgen uit te breken. Hij kan zelfs nog enige jaren op zich laten wachten, ofschoon dat niet zeer waarschijnlijk is. Want de grote vrienden, die tegenwoordig de wereld onder elkaar verdelen, laten werkelijk niets onbe- proefd, om elkaar op de tenen te trappen, die na alle kou van de voorbije oorlogswinters bijzonder gevoelig zijn. Het meest verdacht echter is hun officieel liefdesgefluiser.

Bedriegen we ons niet, dan heeft Rusland op het continent een sterke basis voor het nieuwe duel om de wereldmacht. De be- vriende staten van het Europese Oosten en Zuid-Oosten zijn bezette gebieden, praktisch geannexeerd en volkomen ingeschakeld in de Russische oorlogsvoorbereiding, niet alleen materieel, maar ook politiek. Zij accepteren allen de „volksfront-democratie”, zoals Dimitroff, de „held van Leipzig” verklaarde in een Bulgaarse rede. Deze voormalige al- gemene secretaris der Komintern, die eerlijk genoeg was, hem ook formeel op te heffen en zijn acten in het volkscommissariaat van buitenlandse zaken in Moskou af te geven, moet het toch zeker weten, als hij zijn land- genoten na 28-jarige afwezigheid troost met de woorden, dat de Bulgaarse democratie niet de oude leugenachtige, ook niet de „Sovjet”-democratie, maar de „volksfront- democratie” is. Hij moet het weten, want een zo intelligente man moet de laatste ontdek- kingen der stalinistische sociologie tenslotte nauwkeurig kennen.

Hja Ehrenburg heeft een boek geschreven met als titel: „Moskou gelooft niet aan tra- nen”. Het wordt tijd, dat hij een roman

schrijft: „Moskou gelooft alleen aan tranen”. Aan iets anders hecht het geen waarde meer. Niet alleen omdat het kommer en ellende verbreidt waar het komt, in alle Russische bezette gebieden van Europa, zo goed als in Perzië, dat het weer eens vreedzaam bezet, om „rust en orde” te verzekeren, maar het slaat tevens alle hoop de bodem in, die milli- oenen arbeiders en kleine luiden in de gehele wereld gevestigd hebben op de bevrijding uit het Oosten. Alleen de C.P.N. en haar „ol- lega's” uit de andere landen doen, alsof ze dat niet zien en alsof ze de tranen van woede en teleurstelling niet zagen, die zoveel ont- goochelden vergieten. Zij bemerken het niet, misschien kunnen zij het ook niet meer be- merken, de „Waarheid”-fanatiekers, dat, dank zij de politiek van Rusland en hun eigen tactiek, het den imperialistischen tegenstanders van Rusland slechts al te ge- makkelijk gemaakt wordt, Rusland in het bewustzijn van de brede massa langzaam maar zeker de rol te laten overnemen van Hitler-Duitsland. Er groeit een haat en een angst in alle landen, die het de regeringen van Engeland en Amerika zeer gemakkelijk maken, hun volkeren ervan te overtuigen, dat men de atoombom in het belang van de vrede moet geheimhouden, dat men een Wes- telijk blok moet oprichten, om de wereld te bewaren voor het lot van de door Rusland bezette delen van Duitsland. Zover is het reeds; de bewondering der anti-Duitse be- wonderaars voor de Russische militaire pre- staties is bijna vergeten. Ook de dolste over- drijving omtrent het banditisme in de Rus- sische zone wordt zonder meer geloofd. De massa's worden voorbereid voor het moment, waarin ze hun regeringen de vrijbrief voor de krijgstocht tegen het „bolsjewisme” moeten geven.

En de arbeiders aan beide kanten van het „stalen gordijn” betalen de rekening. Van- daag nog in de vorm van lage lonen en neo- fascistische onderdrukking, morgen in de vorm van de mobilisatie voor de veldtocht naar het Oosten, en aan de andere kant naar het Westen. Eensdeels wantrouwen ze de Molotovs, de Bevins en Byrnes, de Citrines en Jouheaux, de Kupersens. Voorlopig ver- weren ze zich in enkele sectoren van het grote front. Zij staken en weigeren te werken aan de verschepingen van wapen- en troepentransporten.

Voorlopig! Dat wordt anders, als het gehele front te zien is, dat over de wereld loopt en waarlangs ze aangevallen worden door de- zelfde vijand, in Moskou en Londen, in New- York en Sjanghai, in Berlijn en Amsterdam, overal door dezelfde vijand.

Een gesprek moet beginnen, een gesprek tussen kameraden van de arbeid, onder vrienden.

BIJBELKENNIS?

Het hoofdbestuur van Volksonderwijs heeft als zijn mening uitgesproken, zo lezen wij in „Het Parool” van 2 November, dat in en door de oorlog de „behoefte aan meer aanraking met de Bijbel als grondslag van onze christelijke beschaving en onze culturele vorming” is gegroeid. Het hoofdbestuur is daarom van mening, dat „de leervakken en het leerplan moeten worden benut om de kennis van de Bijbel de jeugd bij te brengen, voor zover dit mogelijk is, gezien de leeftijd der leerlingen”. Het oordeelt tevens, dat „aan niemand beter dit kan worden toevertrouwd dan aan de leerkracht van de klasse, die ook bij dit onderwijs zich gebonden weet aan art. 42 der L.O.-wet, dat hem voorschrijft, zich te onthouden van iets te leren, te doen of toe te laten, wat strijdig is met de eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden”.

Het zou interessant zijn te vernemen, hoe Volksonderwijs tot dit inzicht is gekomen. Is aan ouders en onderwijzers iets gevraagd? Is de gehele bevolking, die de grote massa der arbeiders geraadpleegd? Van een discussie over deze kwestie hebben wij niets gehoord. Het vak wordt „bijbelkennis” en niet „godsdienstonderwijs” genoemd, klaarblijkelijk wil men een duidelijk onderscheid maken tussen deze begrippen. „Het kan geen kwaad, kennis is macht”, zullen velen, tot in de kringen der „socialisten” toe, denken. De meesten van hen zouden zich er beslist tegen verzetten, als men de naam godsdienstonderwijs had gekozen. Hierdoor zou immers het beginsel der openbare school worden aangetast! Wie zal dat onderwijs geven? De klasse-onderwijzer, „die zich gebonden voelt aan art. 42 der L.O.-wet, dat hem voorschrijft zich te onthouden of iets te leren, te doen of toe te laten, wat strijdig is met de eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden”. De „andersdenkenden” zijn welteverstaan de gelovigen; nog nooit heeft een wetsartikel zich om de gevoelens der vrijdenkers bekommerd.

Maar nu over het onderwijs zelf. Is het mogelijk om kinderen van 6 tot 13 jaar „met de verschuldigde eerbied” bijbelverhalen te vertellen, zonder daarbij godsdienstige gevoelens wakker te maken? Dat is volkomen onmogelijk. Hoe moet een onderwijzer de geboorte, het leven en de dood van Jezus, zijn leer en de wonderdaden uit de bijbel weergeven, zonder bij hen godsdienstige gevoelens aan te kweken? Of mag de onderwijzer, die een overtuigd atheïst is, zeggen, dat de geschiedenis ons geen bewijzen omtrent het bestaan van Jezus levert? Van het schepingsverhaal tot de opstanding van Christus, zal de onderwijzer steeds of zijn overtuiging moeten verloochenen of de wet van de verschuldigde eerbied overtreden. Maar wat de gelovige onderwijzer aan de openbare school van dit onderwijs zal weten te maken, dat valt niet moeilijk te gissen.

Waarom hechten Volksonderwijs en alle in aanmerking komende instanties zo’n grote waarde aan de bijbelkennis? Merkt Volksonderwijs niet op, dat de jeugd naar grotere wetenschappelijke en technische kennis verlangt en dat de lagere school met deze ontwikkeling zo goed als geen rekening houdt? Dit slechts als voorbeeld; voor aardrijkskunde, lichamelijke opvoeding en andere vakken geldt hetzelfde.

Doch hier zit het kernprobleem juist! De burgerlijke klasse tot aan de kleine sociaal democraat, die haar in het het zadel houdt, ziet met groeiende vrees, dat overal in de wereld de arbeiders niet terug willen naar de vooroorlogse onderdrukking. In alle landen hebben loon- en proteststakingen plaats, nergens legt de arbeidende bevolking geen drift aan de dag om de maatschappij op de

grondslag van de oude uitbuiting weer op te bouwen.

De tot ondergang gedoemde kapitalistische maatschappij treedt niet vrijwillig af. Hitler en zijn nazi-leiders hebben het hele Duitse volk in de afgrond gestort, omdat zij de verloren strijd niet vrijwillig opgaven. Evenzo zou de kapitalistische klasse liever de gehele wereld vernietigen dan dat zij zou afzien van haar voorrecht op winst en macht. In deze strijd grijpt de bourgeoisie ieder middel aan, is iedere bondgenoot welkom. Ook de kerk en het godsdienstonderwijs en de bijbelkennis op de openbare school maken daar deel van uit. De oude christelijke deugden: bescheidenheid, gehoorzaamheid, hoop op een beter leven in het hiernamaals, zij moeten meer dan ooit de grote massa en vooral de arbeidersklasse worden ingeprent. En hoe vroeger je er bij een kind mee begint, des te blijvender is het resultaat. Deze ervaring heeft de kerk in eeuwenlange praktijk opgedaan, maar ook de nazi’s hebben hiervan met succes gebruik gemaakt. Zo zei Hitler eens tegen de socialistisch gebleven arbeiders: „Als wij jullie niet kunnen krijgen, dan nemen we je kinderen!”, en Ley drukte het zo uit: „Met drie jaren geven wij hun een hakenkruisvlaggetje in hun hand en dan laten wij ze niet meer los tot aan het eind van hun leven”.

De voorstellingen, die een kind worden ingeprent zijn zeer moeilijk door andere te vervangen en oefenen gedurende het hele leven hun nawerking uit. Moge de arbeider dat met dezelfde duidelijkheid zien als de bourgeoisie, en zijn krachten er voor inzetten, dat het bewustzijn van het arbeiderskind niet met de denkbeelden en idealen van de klassevijand wordt gevuld.

Waar tegenwoordig zo velen de doodzieke wereld met de christelijke beschaving willen genezen, is het aan ons daarbij niet te vergeten, dat sinds 2000 jaar in Europa en sinds de ontdekking van Amerika ook daar, de christelijke beschaving de grondsteen is geweest, waarop het hele staatkundige en culturele leven der volkeren rustte. En wat er op de christelijke beschaving is gegroeid, laat zich misschien het eenvoudigst samenvatten in het ene begrip: de atoombom in dienst van de geweldigste gruwelijkste vernietiging van al het leven. De weg tot aan dit einde is in de geschiedenis der volkeren door wantrouwen, haat, oorlog en alle daartoe behorende wrede daden gekenmerkt en in het leven van de individu door armoe, zorg, ongeluk, angst en ontzetting. En dat alles gebeurt uit naam van regeringen, die voorvechters van de christelijke beschaving zijn en deze bovendien als maatstaf voor het zedelijk gedrag van hun onderdanen voorschrijven.

Kort samengevat kent de christelijke leer de volgende deugden: bescheidenheid, deemoedigheid, rechtvaardigheid, gehoorzaamheid, naastenliefde en de geboden Gij zult niet stelen en niet doden. Een algemeen geldende zedenleer, die de christelijke beweert te zijn, heeft slechts zin, als zij een maatstaf voor het gedrag van allen is; zij moet de verhouding van mens tot mens, van mens tot staat en staat tot mens regelen. Maar hoe ziet de praktijk er uit?

Laten wij ons een vergadering van beursmagnaten of van aandeelhouders van een olietrust voorstellen, waarin iemand zou eisen, dat de christelijke deugden: bescheidenheid of naastenliefde, bij de prijs- en loonbepaling in aanmerking zouden worden genomen! Of een wapenfabrikant, die met het oog op het vijfde gebod, afziet van zijn winst! Waar blijven de christelijke deugden in de oorlog, als diefstal, roof en broedermoord de hoogste geboden der heldhaftigheid

zijn? Kan een maatschappij, die op diefstal opgebouwd is, namelijk op de diefstal van de arbeidskracht en de arbeidsopbrengst van de arbeider, een zevende gebod huldigen?

Voor de draagster en vertegenwoordigster van het christendom en de christelijke beschaving gaat de kerk door. Haar geschiedenis is zo oud als het christendom zelf en biedt ieder de mogelijkheid haar leer aan de praktijk te toetsen.

Hoe heeft de kerk in de loop der eeuwen haar deugden en idealen verwezenlijkt? De leer van de naastenliefde, van de barmhartigheid en rechtvaardigheid hebben de kerk niet kunnen beletten actief en passief deel te nemen aan de grootste wrede daden, zoals verbranding van heksen, slavenhandel, koloniale onderdrukking en uitroeiing van inboorlingen. Het gebod „Gij zult niet doden” weerhoudt de kerk er niet van, de wapenen te zegenen waarmee christelijke medemensen elkaar in dienst van het imperialisme vermoorden. Steeds stond en staat de kerk aan de kant der bezittenden en keert zich tegen de bezitlozen, die zij met het hiernamaals paait.

Tijdens de bezetting is de kerk in de achtting van velen gestegen door haar consequente houding en haar daadwerkelijke steun aan de illegale beweging. Laten wij ons niets wijsmaken. Het ging hier om nationaal verzet. Waren de onderdrukten door de bourgeoisie vervolgd arbeiders geweest, dan weten wij precies waar de kerk had gestaan. De Spaanse burgeroorlog bewijst het, en de dominee die onlangs voor „Herrijzend Nederland” sprak, heeft het ons ook verraden. Hij zei: Onze werkplaats is in de hemel en onze baas op aarde is slechts de plaatsvervanger van die in de hemel. Ieder moet daarom werken, hoe gering zijn arbeid ook is. Lui zijn en staken — de dominee zei het in één adem — is daarom helemaal uit den boze, want het is tegen god gericht.

En zo zijn wij op ons uitgangspunt teruggekomen. De bijbelkennis op de openbare school moet meewerken om het kinderlijk gemoed voor dergelijke voorstellingen ontvankelijk te maken, opdat de volwassen arbeider zich niet meer tegen uitbuiting door de heersende klasse verzet.

Het arme Amerika

Uit het Engelse blad „News Chronicle”: „De oorlog heeft de Ver. Staten zozeer beroofd van sommige van hun meest belangrijke grondstoffen, dat het land niet langer op één lijn kan geplaatst worden met het Britse Rijk en Rusland, als een van de bezittende („have”) naties van de wereld. Dit werd vastgesteld door Harold L. Ickes, minister van Binnenlandse Zaken, in een artikel in „American Magazine”.

„Wij moeten op één lijn geplaatst worden met de niet-bezitters („have nots”), zoals Duitsland en Japan”, vervolgt hij. Hij zegt verder, dat de Ver. Staten „een voorraad, minder dan de vredebehoefte voor 35 jaren aan petroleum, lood, zink, zwavel, nikkel, tin, platine, asbest, wolfram, magnesium en bauxiet hebben.”

Voorts betoogt hij, dat hoe meer Amerika afhankelijk wordt van de buitenlandse bronnen voor haar grondstoffen, haar krijgsmacht des te groter moet worden. Tot zover het artikel. Wordt het niet hoog tijd, dat er een hulpactie komt onder het motto: „Europa helpt Amerika”?

Moord over Duitsland

Uit „Christoffoor”: Een redacteur van de Engelse „Cath. Herald” beschrijft de toestand in Duitsland: Beoosten de Elbe: 15 miljoen mensen opeengedruwen, dreigen in de aanstaande winter van honger om te komen. In Breslau sterftcijfer der jonge kinderen: 90%. Stettin, sinds Augustus: geen kleine kinderen meer in het leven. Berlijn: vrouwen en kinderen graven tussen de puinhopen naar voedselresten.

WAT WIL DE COMMUNISTENBOND

„Spartacus”?

In het proces van bewustwording der arbeidersklasse, willen wij meehelpen om KLAARHEID te brengen omtrent de POSITIE, de TAAK en de TOEKOMST onzer klasse.

- Omtrent haar positie: **Slavenklasse van het kapitaal!**
Omtrent haar taak: **De proletarische revolutie!**
Omtrent haar toekomst: **De communistische samenleving!**

Wij willen meewerken aan de vorming van een wereldpartij van communisten, van geschoolde klassenstrijders, die al hun optreden, hun propaganda, hun organiseren, hun weten en kunnen, richten op het grote doel:

ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERS-KLASSE ZELF!

Wij bedoelen dat letterlijk.

Dus niet: Macht in handen van een partij, zoals alle partijen van de oude stempel willen.

En niet: Macht ten bate van de arbeidersklasse, in andere handen dan die van de klasse zelf.

Maar wel: Macht in handen van de zich organiserende klasse: In handen van de klasse-organen die onze klasse zelf in de strijd schept: In handen van de vechtorganisaties waarin onze klasse haar leven tegen het Kapitaal verdedigt, op de plaats waar zij werkt, waar zij wordt uitgebuit, waar zij haar eenheid kan vormen: **IN DE BEDRUVEN!**

Wij willen duidelijk maken:

Dat macht niet iets is, dat door anderen in handen der arbeiders gelegd kan of zal worden.

Maar dat macht bestaat en begint als: Zelf-begrijpen, zelf-organiseren, zelf-beslissen, zelf-handelen der arbeiders in de klassenstrijd.

En dat die macht zich verwerkelijkt in het steeds bewuster en verder ingrijpen der klasse zelf in het gehele maatschappelijke leven.

Daarom propageren wij de zelfbeweging onzer klasse.

De zelfbeweging onzer klasse is: De omwenteling van de verhoudingen, die haar materieel en geestelijk tot de positie van slavenklasse verdoemen.

De zelfbeweging onzer klasse is: Dat proletarische revolutie-proces zelf! Het is het worden der eenheid, het worden der macht, het worden van de kwaliteiten ener strijdende, overwinnende, heersende klasse.

De zelfbeweging onzer klasse is: Het groeiende, zich verwerkelijkende, het wordende Communisme!

Wij willen aantonen, dat deze zelfbeweging onzer klasse noodzakelijk is: Dat zij het moet doen!

Dat zij in de strijd de kwaliteiten verkrijgt, zodat zij het kan doen!

En dat in de telkens beginnende, telkens neerslagenen, maar ook telkens weer opkomende bewegingen, de elementen aanwezig zijn, die ons de zekerheid geven, dat zij het zal doen!

Dat doel te propageren, die weg aan te wijzen stap voor stap, die weg strijdend en stap voor stap mee te begaan, dat is: Het wordende Communisme te dienen:

Dat wil Spartacus!

LANGS HET FRONT

„Langs de Russisch-Britse demarcatielijn was het de gehele nacht rustig.“ (Krantenbericht).

„Fascisme is Moord!“ riepen we op straat, vóór deze laatste wereldoorlog. Het was waar, maar het was slechts een gedeelte van de waarheid. Er liep nog heel wat meer moord in de wereld rond. We werden voor onze moeite om tenminste de gedeeltelijke waarheid te zeggen, door de politie van de „democratie“ afgeranseld. Niet om ons aan de andere kant van de kapitalistische moord-medaille te herinneren; maar we leefden toen nog in de tijd van de „bevriende staats-hoofden“, van de fascistisch-democratische politie-samenwerking, van de „blijde incomste“ van adellijke S.S.-mannen en de nachtelijke uitlevering van anti-fascistische emigranten aan de Duitse S.S., van de financiering, ach, met die financiering hadden we geen rekening gehouden en zoals later bleek, met nog meer dingen niet.

De Moord gaat in de wereld rond, na de overwinning van de „democratie“, na het opsluiten der „oorlogsmisdadigers“, na het plechtig aanvaarden van de nieuwe Rechten van de Mens, na de laatste koerswijziging van het „socialisme“. Als hetgeen we nu zien, de vredes-capaciteit van de Moord is, dan zullen in de komende, de Derde Wereldoorlog, de moordrecords van Hitler zeer „verbeterd“ worden.

We zouden kunnen roepen: „Democratie is Moord!“, en het zou even waar zijn als ons vroegere roepen tegen het fascisme. Het zou weer een deel van de waarheid zijn. De gehele waarheid is, dat „Het Kapitalisme is Moord!“

Alle soorten van kapitalisme. Het „democratische“ zowel als het fascistische, het „socialistische“ en het „communisme“ kapitalisme, het private en dat van de staat. Er zullen wel mensen zijn, die er bezwaar tegen hebben, de naam „socialisme“ en „communisme“ aan het woord kapitalisme te koppelen. Wij hadden er al bezwaar tegen, toen Hitler de naam „socialisme“ aan zijn fascistische kapitaals-diktatuur hechtte. Niet wij hechten die namen aan de kapitalistische moord en aan het systeem waar die moord voor dient — deze etiketten worden door de reclame-chefs van de kapitalistische wereldfirma's op hun uitbuiters- en moord-praktijken geplakt. Wij brengen slechts de aanhalingstekens aan.

Soerabaja, het Javasche Rotterdam, wordt in elkaar geschoten. Het Rotterdam van 1940 was niet overtuigd van de zegeningen van de „socialistische“ Nieuwe Orde en Gelijkberechtiging en kwam niet vlug genoeg met de handen boven het hoofd zich onderwerpen. Het Javase Rotterdam van 1945 maakt zich aan een zelfde soort misdaad schuldig en het krijgt van het kapitaal onder „democratisch-socialistisch“ en „personalistisch-socialistisch“ etiket eenzelfde straf. Java is een rijk land met zeer vele arme mensen; de voordelen liggen voor de hand. Hoeveel doden mag het kosten om daar rust en orde en kapitaal te handhaven? Het etiketten-socialisme heeft daarvoor geen vast tarief. De Engelse regering heeft verklaard, dat de Engelse soldaten en matrozen niet gebruikt zouden worden om voor anderen de kastanjes uit het vuur te halen. Dat betekent niet, dat er geen kastanjes uit vuur gehaald worden, maar dat ze niet voor anderen zullen zijn. En onze eeuwen-oude rechten? En ons wettig gezag? Zou er dan geen eerlijkheid zijn onder... „socialisten“?

In Duitsland zijn de bombardementen afgelopen, daar gaat thans de stille dood van de honger, de koude en de dakloosheid rond. Langs de wegen slepen zich miljoenen mensen voort, ergens heen waar zij hopen te

kunnen leven. Zij sterven langs de wegen, in de velden, tussen de puinhopen. De Engelse luitenant-kolonel Rees-Williams, Labour-afgevaardigde in het Lagerhuis, beschreef wat hij gezien had:

„Kleine jongens, hongerig, vermoeid, ziek; vrouwen liggen langs de weg, in het laatste stadium van pijn en uitputting; menigten vluchtelingen, vragend om hulp, en je weet dat je niets voor hen kunt doen. Dat is de toestand waar de soldaat in Berlijn tegenover staat en hij kan zijn hart daartegen niet verharden.“

Er was een paniek onder de Duitse bevolking in het door Rusland bezette gebied, geruchten gingen dat er nog 4.000.000 mensen meer zouden worden weggedreven. Latere berichten spraken van een storm in een glas water, het gerucht vond zijn oorzaak in een verkeerd uitgezonden of verkeerd begrepen radiobericht. Onderwijl gaf in het Lagerhuis de Onder-secretaris voor Buitenlandse Zaken toe, dat er wel een overeenkomst was omtrent een aantal van 1 3/4 miljoen, plus nog eens 2 miljoen voor een latere datum. Bij miljoenen worden daar, door „democraten“ „machthebbers“, „socialisten“ „machthebbers“ en „communisten“ „machthebbers“, de mensen heen en weer geschoven, in de dood geschoven. Er zijn er genoeg, er zijn er teveel; slechts uit een gedeelte van hen is winst te halen, na het wegslepen van machines, gereedschappen en voorraden. Mid-

Ik lijd aan een idee fixe. Mijn pijnlijke afschuw wordt met de jaren steeds erger. Mijn wantrouwen steeds groter. Als een spreker of schrijver zijn stem verheft, resp. zijn vuilpen een grote krul laat krassen, word ik nerveus, zo nerveus zelfs, dat ik me alleen nog met moeite beheers kan. Waarschijnlijk heb ik vaak ongelijk. Er bestaan toch mensen, die werkelijk pathetisch denken, die zonder huichelarij plechtig zijn. Neen, dat is ook weer niet waar. Geen mens is plechtig van natuur. De niet-huichelaars, die op zivende toon spreken of schrijven, maar niet bewust liegen, waren in hun jeugd ook niet plechtig. Zij hebben het geleerd, zonder te weten, dat ze iets leerden. Zoals ze leerden lopen, eten en drinken zonder hulp, net zo hebben ze pathos geleerd, het gebruik van zekere wendingen en uitdrukkingen, voorgedragen op een bijzondere toon en met een bijzondere gezichtsuitdrukking. Daarbij denk ik in het geheel niet aan beroepsstemmingmakers, zoals geestelijken, staatslieden, declamators, begrafenisondernemers en verzekeringsagenten. Deze technici van de pathos en de plechtigheid hebben bij wijze van spreken de hogeschool der phrasencompositie doorlopen. Aan hen denken we niet in dit gesprek, omdat het eigenlijk de moeite niet waard is over hen na te denken.

Wij denken aan de velen, waartoe we zelf behoren, aan de massa, die in haar dagelijks leven heel gewoon spreekt over heel gewone dingen, zoals het werk en de veel te lage lonen, haar onzekerheid en zorgen. Wij denken dus aan onszelf, de acteurs van 't niet plechtige leven, met zijn veel te vele werk en zijn zeldzame rust. Wij denken aan onszelf, de objecten van regeringen en bevolkingss-statistieken, die ons ergeren over belastingen en onverschillig staan tegenover geboorte en dood, als het niet toevallig de toename en het verlies in eigen vrienden- of familiekring betreft. En als we dan in zo'n geval iets zeggen moeten, feliciteren of condoleren, dan doen we dat — pathetisch, met zekere zinswendingen en met bepaalde gezichtsuitdrukking. Waarom? De meesten zullen hierop geen antwoord weten, ze zijn zich nauwelijks bewust,

den-Europa wordt behandeld als een uitgestrekt Niemandland, een stuk verwoeste aarde tussen de nieuwe fronten van Oost en West.

In Oostenrijk drie soorten „democratie“; van de Amerikanen, de Engelsen en de Russen: De mensen sterven als vliegen.

In Tsjecho-Slowakije „democratie“ in een Russische couveuse, in Hongarije ook, in Polen ook, in Joego-Slavië en Roemenië hetzelfde.

De toestand en de verhoudingen in Polen zijn typisch voor de andere door Rusland bezette landen. Tegenover een correspondent van het Engelse Labourblad „Daily Herald“, gaven regeringspersonen een beschrijving van de Poolse politieke toestand. Zij noemde het een „half-democratisch“ regiem. Het is interessant om te horen, waaruit die democratische helft bestaat.

„Een groot gedeelte van de officieren van het tegenwoordige Poolse leger zijn Russen in Poolse uniform, vooral in de hogere rangen. Ik ontmoette verscheidene Russische officieren van de N.K.V.D., de vroegere G.P.O., in dienst bij de Poolse politieke politie.“

... Ik vond Pers, Radio, Openbare Vergaderingen en alle politieke activiteit, onder strikte regeringscontrole. De politieke politie is talrijk. Haar agenten vindt men zelfs in de kleinste dorpen. Alles wat gedrukt wordt, staat onder censuur, zelfs theater- en filmrecensies....

... De veiligheidsdienst is nu vier maal zo groot als voor de oorlog, hoewel Polen nu kleiner is en geen bevolkings-minder-

heden meer heeft....
Ieder kan zonder aanklacht worden gearresteerd....

Verder naar het Oosten, in Rusland zelf, is het niemand geraden over halve-democratie te spreken. Daar is van allerhoogste zijde eens en voor al verzekerd, dat er een super-democratie is. En een super-geheime politie, maakt elke twijfel hieraan onmogelijk. De 28ste herdenking van de revolutie van 1917 is gevierd met vele toespraken en demonstraties, elke arbeider is begiftigd met een pond suiker en zijn huisgenoten met een half pond (het werd als belangrijk nieuws de wereld meegedeeld). Ook de arbeiders in de „isolatoren“? In de concentratiekampen, in Siberië, op de Solowetzkij-eilanden?

Een correspondent van een New-Yorks tijdschrift, die tijdens de oorlog in Rusland was toegelaten, beschrijft een tafereel op „een station tussen Moskou en Moerskansk“. Een lange trein, een kwart mijl (400 meter) lang, van goederenwagens, volgepropt met mensen. Beneden door een der schuifdeuren steekt een V-vormige goot, waar de uitwerpselen uitlopen. Bovenaan, door een paar getraliede gaten, steken de mensen een stuk ijzerdraad met een zakje eraan en maken met hun vingers naar hun mond bewegingen die „honger!“ betekenen. Voor de gaten verschijnen gezichten, wanhopige gezichten.... Politieke gevangenen! De politieke politie houdt het publiek op een afstand, het publiek, dat niet verwonderd is, dat nauwelijks naar de wagons kijkt....

En nog verder naar het Oosten, in Japan, waar 20 miljoen mensen aan de rand van

de hongerdood zijn, arme boeren, werkloze arbeiders, met nog altijd boven zich de Tenno, de keizer-god, die zijn bevelen krijgt van den vertegenwoordiger van het Amerikaanse groot-kapitaal, de werkelijke en machtige god, die steden verwoest en 20 miljoen mensen kan laten sterven door honger of sterven door uitbuiting. Die hongerende, stervende massa ellendigen, als zij het wereldnieuws volgen, hebben misschien gehoord van de 28ste verjaardag van de Russische revolutie en van de ambitie der Russische overheersers om aan de bezetting van Japans grondgebied mee te doen, dit laatste eventueel te ruilen voor steunpunten aan de Dardanellen of Rode Zee. Een woord van hoop, van klasseverbondenheid, van proletarische strijd is hun uit Moskou niet gezonden. Niemand heeft ook maar gedacht, dat zo iets vandaar nog zou kunnen komen. Niet uit de mond van de Russische heersers, niet van de Russische massa's, die geen mond hebben die gehoord kan worden.

In China botsen de legers van Tsjang Kai Tsjek op de rode boerenlegers, die zich niet onderwerpen willen. De Russische en de Chinese generalissimus hebben eeuwigdurende of tijdelijke vriendschap gesloten; we weten niet meer wat de term was, maar het maakt geen verschil. Achter Tsjang Kai Tsjek staat het Engels-Amerikaanse kapitaal, dat een Chinese orde nodig heeft naar het model, dat de slachter van Shanghai en Kanton kan bieden. Amerikaanse strijdkrachten en vliegtuigen ondersteunen de strijd tegen de boerenlegers, die totnogtoe niet openlijk door Rusland worden ondersteund. Legers van boeren, die denken dat er in de wereld plaats

is voor boeren, die van het werk hunner handen, van de arbeid op hun eigen grond, willen leven. Boerenlegers, die gebruikt worden als vooruitgeschoven afdelingen, om de vijand op te houden.... of met hem tot accord te komen. Boerenlegers tussen twee wereldkolossen.

En wat zal de weerklank zijn, die het bombardement van Soerabaja in Brits-Indië zal vinden? En in Indo-China, waar de strijd tegen de koloniale Franse troepen is ontbrand, de troepen van de „socialistisch-communistische“ regering van het Franse kapitaal?

Wat zal de weerklank zijn onder Engelse arbeiders, de Hollandse arbeiders, die hun „eigen“ etiketten-socialisten de vuurpeletons van hun klassevijand zien commanderen?

Tussen Regge en Dinkel

Toenemende willekeur in de Fabrieken

We schreven reeds een vorige maal, dat het er veel op lijkt, alsof de Twentse fabrikanten zelf trachten een conflict te forceren. Ten eerste tracht men daarvoor te gebruiken het verdeel- en heerssysteem van de een wat meer te laten verdienen dan de ander. Ten tweede heeft men het moergetouwensysteem. Onder de naam van rationalisatie tracht men de arbeiders weer geleidelijk aan te winnen aan 10, 12 en meer getouwen. Tegenover de arbeiders tracht men dit aldus te rechtvaardigen, dat men zegt, dat de fabrikanten nu gedwongen zijn om het oude loon van 1940 plus 25% toeslag te betalen, doch dat men nu omgekeerd van de arbeiders verlangt, dat zij dan ook hetzelfde presteren als in die periode. Vanzelfsprekend ontstaan hierdoor conflicten en weigeren de meeste arbeiders aan deze eis te voldoen. Bij Gebrs. Jannink hadden een aantal arbeiders aanvankelijk aan de eis om meer getouwen te bedienen, voldaan en werkten inplaats van op 8, nu op 10 getouwen. Onder de druk van hun mede-arbeiders kwamen zij daar spoedig op terug en lieten 2 getouwen staan. In de loop van deze week kwam nu de mededeling van de directie, dat de wevers 77 cent per uur kregen uitbetaald, uitgezonderd diegenen, die gesaboteerd hadden en 2 getouwen stop lieten laten staan. Dezen kregen als een soort strafmaatregel gedurende 14 dagen slechts 73 cent. Hierop zijn de arbeiders gedurende 1 1/2 dag in staking gegaan, echter voorlopig nog zonder behoorlijk resultaat. Er heerst nog niet voldoende eensgezindheid onder de betreffende arbeiders, waarvan vanzelfsprekend de fabrikant dankbaar profijt trekt. De moeilijkheid voor de arbeiders is, dat een deel in de E.V.C. is georganiseerd, welke de z.g. rationalisatie niet aanvaardt, doch dat een ander deel is aangesloten bij een der koepelorganisaties, welke dit wel hebben aanvaard. Ook deze laatste categorie arbeiders ziet weliswaar het funeste er van in, doch tengevolge van het standpunt, ingenomen door hun eigen organisatie, missen zij het voldoende zelfvertrouwen. Zij weten in feite met hun eigen houding nog niet goed raad en hebben nog niet geleerd, dat zij het zelf moeten doen. Het ligt nu in de bedoeling der arbeiders wederom een fabrieksvergadering te beleggen en zo mogelijk daar te komen tot een door hen zelf gekozen fabriekscommissie, die dan zelf zal trachten tot een oplossing te komen. Voorlopig heeft men alleen kunnen bereiken, dat de stakingsdagen volledig zullen worden doorbetaald. Men neemt daar natuurlijk geen genoegen mede en uiteindelijk zal dit wel op een conflict uitdraaien. Komt het zo ver, dan staat reeds van tevoren vast, dat het voor de zoveelste maal weer de fabrikant is, welke hiervan de hoofdschuldige is.

Trouwens, wij zijn niet de enigen, die dit standpunt innemen. Weliswaar hebben de koepelorganisaties een manifest uitgegeven, waarin zij vermelden, dat een stelletje syndicalisten en communisten hun best doen om een conflict te forceren en welke manifest één betze is tegen de arbeiders, georganiseerd in de E.V.C., doch van de meest onverdrachte zijde, n.l. den waarnemend burgemeester van Enschedé, Mr. J. W. van Hatsum, worden wij volkomen in het gelijk gesteld. De uitbuiting van de oudere arbeiders is reeds ergelijk, ergelijker is nog de uitbuiting van de jongeren. We schreven ook daar reeds over en behoeven we op dit punt dus niet uit te weiden. Vastleggen willen we hier alleen de uitspraak van Mr. van Hatsum, wanneer hij, sprekende over de mogelijkheden van hernieuwing en scholing van tekstielarbeiders, constateert, dat er vele arbeiders zijn, die alles liever willen dan werken in de tekstiel-fabrieken. Dat dit echter niet zo'n vaart zal lopen als de sociale toestanden in de fabrieken verbeterd zullen worden en de loonen op peil gebracht. Zo'n menaar zegt het natuurlijk veel zetsappiger dan wij het doen. In deze uitspraak ligt echter opgesloten de erkenning, dat er iets rots is in de Twentse tekstielindustrie, een rotheid, die alleen door scherpe strijd zal kunnen worden uitgeweid.

(Vervolg op pag. 7, 3e kolom)

ONPATHETISCH GIVER DE PATHOS

dat ze voor bijzondere gelegenheden (het aantal dezer gelegenheden is groeiend) bijzondere zinswendingen op een bijzondere toon gebruiken. Zo diep geworteld is de phrase, dat haar aanwending nog nauwelijks opvalt. Zo succesvol is de opvoeding en de zelf-opvoeding tot pose, tot plechtigheid, dat pose en plechtigheid ons een stuk natuur toeschijnen. Wie verwondert zich, of licht zelfs, als hij de schoenmaker uit de straat plechtig in aansprekerscostuum en met hoge hoed achter een lijkswagen in gezelschap van gelijk-geklede meubelmakers, kleermakers en andere handwerkslieden ziet schrijden (niet lopen of stappen). Ze hebben zich verkleed, omdat ze hun magere verdiensten door officieel vertoon van plechtigheid verbeteren moeten. Ze hebben voor deze bijverdienste geen bijzondere opleiding nodig, want zij allen, wij allen, kennen het gebaar van de pathos, van het conventioneel-gereguleerde gevoel, dat nauwelijks nog iets met gevoel te maken heeft.

Het is de moeite waard, eens een ogenblik na te denken over pathos, sentimentaliteit en dergelijke. Is het de moeite waard? Het is zelfs hoogst noodzakelijk. Want de weg der revolutie eist niet alleen de nieuwe organisatie van productie en distributie door de arbeiders zelf, hij eist ook het nieuwe bewustzijn, het andere, „omgekeerde“ denken, de communistische gezindheid der menen. De „reorganisatie“ van het denken is de grote taak van de menselijke zelf-bevrijding.

De nieuwe productiewijze, d.w.z. de productie onder de eigen leiding der arbeiders voor de behoeften der mensen, het nieuwe systeem van de maatschappij, berustend op de ongedeelde macht van vrije en gelijke arbeid, moet tot een levende voorstelling in de hoofden groeien, wil ze tot waarheid worden. Dit is de strijd der geesten op het slagveld der kapitalistische orde. De nieuwe, komende communistische partij, die in deze

en door deze strijd geboren wordt, heeft hier haar zwaarste taak. Zij kan zich niet beperken tot de kritiek op het bestaande. Zij moet de visie op het communisme, op zijn structuur en op zijn gezindheid geven; geen abstracte visie, geboren uit religieuze bezetenheid, maar een beeld van het communisme als het onvermijdelijk ontwikkelingsgevolg, als de enig mogelijke voortzetting.

Pathos betekent oorspronkelijk „lijden“, lichamelijk en geestelijk lijden. De werkelijke grote kunstenaars in de geschiedenis hebben het kunnen vertolken, het menselijk lijden, de kwelling der ziekte, der ontbering en van de gewelddadige dood. Alle grote kunst, of het in beeld, woord of klank is, draagt dit echte lijden in zich, of zijn tegenpool, de grote vreugde. Aan de waarachtigheid, waarmee de kunst ook iets zegt over het grote lijden, meten we de groetheid van den kunstenaar. Hoe algemener het pathos van den kunstenaar wordt, d.w.z., hoe meer dit het maatschappelijk leed uitdrukt, de nood der onderdrukte klasse, des te meer worden wij erdoor gegrepen. Vorm en onderwerp van de kunstscheping wisselen met het wisselen van de klassengeschiedenis; hun opgave, blijft, vorm en uitdrukking te geven aan het lijden der onderdrukten. Vaak, zelfs meestal, schildert ze ons slechts de keerzijde, het licht, waarin de heersenden leven. Ons oordeel over deze kunst heeft als voorwaarde, dat we ook de andere kant, de duisternis der armoede en der arbeid kennen. De klassengeschiedenis der kunst is de geschiedenis van het „pathos“, van het menselijk lijden, van de waarachtige smart. Het moderne kapitalisme — maatschappij der warenproductie, he — dit gebied van het maatschappelijk leven in zijn ban geslagen en direct aan zijn doel ondergeschikt gemaakt. Hoe volkomener het kapitalisme de maatschappij beheerst, des te onduidelijker en totaler wordt de burgerlijke kunstenaar en zijn handwerk middel der geestelijke onderdruk-

king, voornamelijk, maar niet alleen dan, als het om zogenaamde propagandistische kunst gaat, zoals in de film. Evenmin als deze kunst echte kunst is, drukt ze echte smart, echt pathos uit. Haar tranen zijn glycerinetranen, haar „gevoelens“ zijn sentimentaliteiten, haar pathos pathetische phrasen. Slechts in de zeldzaam voorkomende gevallen van de grote kunst benaderen wij het echte pathos van deze tijd, en heus niet altijd slechts bij de zogenaamde tendens-kunstenaars, die „proletarische“ gedichten en strijdlieden schrijven, of wier penseel of beitel proberen, het arbeidersleven uit te beelden. De meesten van deze strijdlieden zijn holle phrasen, de voorliefde der arbeiders voor deze soort „proletarische“ kunst, is het gevolg van hun geestelijke onmondigheid en bedorven sentimentele smaak, die de bourgeoisie met voorbedachte rade ontwikkeld heeft en in stand gehouden. Ook de ontroering, de vreugde en smart der mensen worden gereguleerd, aan vaste conventies onderworpen.

De oude „arbeiders“partijen hebben niet slechts de politieke spelregels van de klassevijanden geaccepteerd, en zich daarbij aan de heersende klasse onderworpen, ze hebben ook het sentimentele ritueel overgenomen, de religieuze „socialisten“ evenzeer als de zogenaamde vrijdenkers. En ze doen politieke zaken, niet alleen met het gebrek aan inzicht in de maatschappelijke ontwikkeling, maar ook met de sentimentele corruptie, om over de arbeiders te kunnen commanderen.

Met taalheid houden de arbeiders aan de traditionele vormen van strijd en organisatie vast. Met taalheid moeten de communisten altijd weer duidelijk maken, dat de directe strijd om de macht met de anomie in de staat georganiseerde macht van het kapitaal, ook nieuwe vormen van strijd eist, de eigen onafhankelijke organisatie van de arbeiders, de federatie van bedrijfspersonelen in arbeidersraden. Met niet minder grote hardnekkigheid moet de strijd om de geesten gevoerd worden, om de bevrijding der gevoelens van het tyrannieke ritueel van vernederende, pathetische sentimentaliteit.

De heerschappij van de doden over de levenden

In onze beschouwingen over „De gekleurde bril” en „De gekleurde gevoelens” hebben we aannemelijk trachten te maken, dat de menselijke geest zich voortdurend aanpast aan de omstandigheden van de strijd om het bestaan, zodat het gevoels- en denkleven, alsmede de maatschappelijke verlangens tot verbetering der samenleving steeds veranderen. We moeten deze kwestie echter nog nader onder het oog zien, omdat dit aanpassingsproces zich tegenwoordig zo moeilijk schijnt te voltrekken. Iedereen ziet nu immers duidelijk, dat in de maatschappij technische krachten gegroeid zijn, die zeker tot heil der mensen aangewend zouden kunnen worden, maar die ons nu dreigen te vernietigen. Het blijkt duidelijk, dat de mensen de technische krachten, die ze hebben opgeroepen, niet kunnen beheersen, zodat de hele samenleving tot een chaos wordt. Het menselijke kunnen heeft zich niet harmonisch, evenredig, gelijkmatig, ontwikkeld. De vermogens tot maatschappelijk beheer zijn in hun ontwikkeling achter gebleven bij de vermogens tot machinale productie en machinale vernietiging. Het geestelijke leven heeft zich niet aan de behoeften van het huidige maatschappelijk beheer aangepast. Het gevoels-, denk- en wilsvlees van de bevolkingen is op een langere trap gebleven, dan met de behoefte van de tijd overeenkomt.

Vele ongeduldigen spreken hier van „de domheid” van de massa's en roepen om krachtige leiders, die de taak van deze massa's zouden moeten overnemen. Een rare oplossing, omdat daarmee de onevenredigheid in de ontwikkeling der geestelijke vermogens in het geheel niet wordt opgeheven. Er is niemand, die daar iets wijzer van wordt, noch wordt enig inzicht verdiept. Ons lijkt het daarom vruchtbaarder, deze z.g. „domheid” nader te onderzoeken. En daartoe gaan we nog wat nader in op de vraag, hoe we aan onze geestelijke inhoud eigenlijk komen.

Niemand, die als nieuw-geborene op de wereld komt, heeft om het leven gevraagd en hij wordt in een maatschappij geworpen, die er nu eenmaal is. Niemand heeft zijn ouders zelf uitgekozen en dus ook niet het sociale milieu, waarin hij opgroeit. Hij wordt onderworpen aan de opvattingen van recht, eer en deugd en fatsoen, die daar nu eenmaal gelden en die ook door de ouders niet zijn uitgevonden, maar het product zijn van de maatschappij, waarin ze leven. Deze maatschappij is verder al kant en klaar aanwezig. Er zijn fabrieken, ondernemers en loonarbeiders, er is een staat, er zijn kerken, er is een ontwikkelde wetenschap, er is een taal, er is kunst. Al deze dingen (en vele andere) vormen samen de maatschappij, en ze oefenen vanaf de prille jeugd hun invloed uit op de opgroeiende mens. Deze maatschappij treedt hem als gesloten eenheid tegemoet en hij moet zijn weg daarin vinden. Moge het dus waar zijn, dat de mensen de maatschappij maken, even juist is het, dat de maatschappij de mensen maakt.

Dat wat we maatschappij noemen, heeft echter een zeer lange ontwikkeling achter de rug. Een hele reeks van geslachten heeft haar opgebouwd. Deze maatschappij is niet het product van onze ouders, maar van vele voorouders. De taal, de wetenschap, de kunst, de techniek werden van geslacht op geslacht voortgedragen en uitgebouwd. Maar altijd bleven ze belangrijke elementen van het oude in zich dragen. De kathedralen uit de middeleeuwen, de oude bouwwerken van de renaissance, de literatuur van honderden jaren geleden, de opvattingen over goed en kwaad, zoals onze voorouders die hadden, doen hun invloed tot in de huidige tijd gevoelen. Wat er aan nieuwe geestelijke ont-

wikkeling bij komt, groeit in een langdurig proces van geestelijke nieuw-bouw onder de druk van de strijd om het bestaan. Het overgrote deel van onze geestelijke bagage ontleent we niet aan de nieuwe verhoudingen, waaronder we nu leven, maar aan die, waaronder onze voorouders opgroeiden. Het is, wat wel eens de heerschappij van de doden over de levenden wordt genoemd. Men zegt wel, dat de individuen de dragers der cultuur zijn, maar het heeft een diepere grond van waarheid, als men zegt, dat de cultuur van enige honderden jaren de individuen draagt.

Deze oude cultuur met zijn oude waarheden en oude levensidealen drukt als een loden last op de mensen. En hoe sneller de maatschappij verandert door het ongekend snelle tempo der technische omvormingen en door de snelle samenvloeiing der kapitalen en der heersende macht over al wat werkt en leeft, des te groter wordt voorlopig de kloof tussen de oude levenswaarden en de taken, waarvoor de mensen nu staan. De materiële maatschappelijke veranderingen voltrekken zich nu sneller dan de geestelijke. Het geestelijke aanpassingsproces kan de materiële veranderingen niet bijhouden. Want de menselijke geest is in de eerste plaats een conservatief orgaan. Dat is zijn kracht en tegelijk zijn zwakte. Zijn kracht ligt hierin, dat hij alle ervaringen van kennis en gevoelens tot mechanisch-geestelijke verrichtingen verhardt, zodat ze zonder nader overleg in het praktische leven toegepast kunnen worden. Het grootste deel van ons denken en voelen behoort tot de mechanische verrichtingen, het bewandelen van oude, bekende paden, zodat geen geestelijke inspanning nodig is. Bij maatschappelijke of godsdienstige ceremoniën, dikwijls zelfs bij discussies over politiek, wetenschap, godsdienst en kunst bedienen we ons van geestelijke mechanismen, die als eenheden, als totaliteiten verankerd zijn. De Amerikaan John Dewey noemt het geestelijke „gewoonten”, de Duitser Hennings noemt het „disposities”. Op zulke totaliteits-mechanismen, die tot direct gebruik gereed liggen als werktuigen in een gereedschapsdoos, berusten ook allerlei persoonlijke kwaliteiten, zoals moed of lafheid, wantrouwen, afgunst, welwillendheid, leedvermaak, opvliegendheid, gemeenschapszin, solidariteit, inheligheid, enz., die gewoonlijk naar het z.g. „onbewuste” verwezen worden. Het is naar onze mening dan ook als een flinke vooruitgang te beschouwen, als Hennings niet meer spreekt van het rijk van het onbewuste, maar van het rijk der disposities. Het zijn geen „aangeboren” eigenschappen, maar ze ontstaan gedurende het leven en veranderen ook gedurende het leven. Daarbij blijken de disposities, die in de jeugd ontstaan, van grote stabiliteit, van grote starheid, te zijn, zodat men later de grootste moeite heeft, om ze te overwinnen, ze te breken, om ze door nieuwe te vervangen. Langs deze weg slurpen we de oude cultuur-waarden in ons op en vinden ze een stevige verankering.

Het ligt voor de hand, dat dit „verautomatiseren” van voelen en denken een krachtig wapen in de strijd om het bestaan is, doordat snel reageren hierdoor mogelijk wordt. Maar tegelijk vormt het onze zwakte. Want automatiseren, of disposities hebben de neiging volkomen in werking te treden, zodra ze maar even op een bepaald punt beroerd worden, zoals een automaat afloopt, als er een geldstukje in gegooid wordt. Daardoor is het juist zo moeilijk om van oude gewoonten af te komen, ook al weet men heel goed, dat ze verkeerd zijn. Zodoende valt men op oud kwaad terug, dat men soms meende overwonnen te hebben. Men is dan het slachtoffer van oude mechanismen, die nog niet voldoende door andere vervangen zijn.

Het is, wat men wel eens noemt: de geest is wel gewillig, maar het vlees is te zwak. Hier ligt tegelijk onze zwakte, omdat hieruit meteen blijkt, waardoor de menselijke geest vooral een conservatief orgaan is, dat oude waarheden en opvattingen zo stevig verankert. En we zitten allemaal met allerlei oude waarheden in voelen en denken opgescheept, waarvan we alleen door de harde slagen van de strijd om het bestaan kunnen afkomen. Nieuwe waarheden kunnen alleen in strijd worden geboren.

De grote vernieuwing, die nu voor de arbeidende bevolking komen moet, ligt op het terrein van het vormen van disposities, die een veel bredere gemeenschapszin, waarvan de solidariteit een onderdeel is, belichamen. Deze nieuwe gemeenschapszin omsluit een heel terrein van nieuwe handelingen, die op het welzijn van de hele klasse, ten slotte op het welzijn der hele mensheid gericht zijn. Ze kan alleen opbloeien op de grondslag van een strijd, waarin alle arbeiders stuk voor stuk een actieve rol vervullen. Daarom moeten de oude waarheden over de strijdmiddelen van de arbeidersklasse tegen de bezitters, de strijd langs de weg van de vakverenigingen en het parlement, stuk gebroken worden. Tegenover de huidige staatsmacht en de macht der concerns vormen ze „een papieren zwaard tegen een stalen harnas”, zoals Gorter het uitdrukte. En uit de reeks van nieuw handelen ontstaan nieuwe disposities van gevoel en inzicht, die in „het rijk der disposities” verzinken.

De onevenredigheid tussen de technische ontwikkeling en de vermogens der mensen, om de enorme productiekrachten tot hun aller heil aan te wenden, is daarom een kwestie van tijd en van strijd. Niet de harmonie der klassen, het monsterverbond tussen kapitaal en arbeid, kan de geestelijke krachten der arbeidende bevolking vooruit brengen, doch alleen de strijd, die nieuwe waarden schept en de hele werkende bevolking op een hoger, meer omvattend plan brengt.

WAT ONS OPVIEL

RECHTERLIJKE MACHT REHABILITEERT ZICHZELF.

Volgens „Het Parool” van 8 November waren bij de onderkruipers, die zich tijdens de staking in de Fries-Groningse suikerfabriek aanmelden, zelfs leden van de rechterlijke macht.

Wij zouden wel willen, dat de rechterlijke macht bij zulke gelegenheden voortaan in zijn geheel eerlijk en openlijk demonstreerde tot welke klasse ze behoorde.

BINNEN IEDERS BEREIK.

Volgens de „Daily Herald” schatten de deskundigen de kosten van een nieuwe atoombommenfabriek op 5½ miljoen gulden.

LANGDURIGE HARTELIJKHEID.

De dagbladen melden, dat bij gelegenheid van de ontmoeting van Attlee en Truman, deze heren elkaar telkens weer de hand gingen schudden, om de fotografen in de gelegenheid te stellen, de best mogelijke foto's te maken.

ZALIG ZIJN DE ARMEN.

Op de vraag, waarin hij het meest geloofde, antwoordde president Truman: „In de Bergrede — en dat is niet alleen godsdienstig antwoord”. Maar hoe weet hij, dat die armen van Hiroshima en Nagasaki nu zalig zijn?

ARGENTIJNSE TARWE ALS BRANDSTOF.

De Argentijnse minister van Handel heeft officieel verklaard, dat hij gebrek aan olie, in de industrie voedsel als brandstof wordt gebruikt.

LANGS DE STRAAT

Ik houd van Amsterdam. Of het daardoor komt, dat ik geboren ben in een smalle straat in „IJ-IJ”, de buurt, die ze nu „Zuid” noemen, weet ik niet; mijn genegenheid gaat in 't geheel niet uit naar de pijpenla, „waar eens mijn wieg stond”. Ik had trouwens geen wieg, dus dat kan het niet zijn. Maar ik houd ervan, door de stad te zwerven. Als ik op het Damrak loop, kijk ik met liefde naar de gevels aan de overkant, over het water, en de oude straatjes bij de Burgwallen, op een schemerige namiddag, betekenen iets voor me. Ik heb een kinderachtig genoegen in het varen met de pont over het IJ en de Gelderse kade en het Waageboulevard maken me sentimenteel. Minutenlang sta ik voor de ruïnes in de Jodenbuurt en ik weet heel zeker, dat ik, als ik schilderen kon, alle „stilleven” ten spijt, deze tragedie zou laten zien. Maar ik kan niet schilderen en de schilders houden meer van bloemen en van de kroegjes, waar ze hun avonden in doorbrengen. Het gaan door de Jodenbuurt doet me pijn. Niet omdat ik graag in één van de krotten in de Rapenburgerstraat zou wonen, maar omdat hier het leven van duizenden uitgeroeid is. Omdat dit kleurrijke, fleurige stuk van Amsterdam geworden is tot de klacht uit duizenden stomgeworden monden. Als ik langs het Waterlooplein loop, dan denk ik terug aan die tijd, dat ik op Vrijdagmiddag, van mijn werk, ging kijken naar de kleurige fruituitstalling, het vreugdig leven en beweeg van de markt. Dat is lang terug, zeker 25 jaar en het komt nooit weer. Nooit meer zo.

Ik wandel niet veel meer door Amsterdam, want mijn schoenen lopen, bij wijze van spreken, op hun laatste benen. Alleen als ik in „de stad” moet zijn, als ik b.v. naar het een of ander regeringsbureau moet, dan krijg ik kans om de stad te doorkruisen. Daar zorgen zij wel voor. De bureaux, waar je naar verwezen wordt, liggen nu eenmaal niet vlak naast elkaar. Dat gebeurde me verleden week. En ik had er géén plezier in. Ik was kwaad. Howel de zon scheen en de stad even mooi was als anders. Ik was eigenlijk woevend, want ik had honger. Nee, honger was het niet, daar heb je gelijk in. Er was genoeg brood in huis en ik had om twaalf uur een echt kop koffie gedronken met melk. Maar ik was we. De tweede week van de bonnen was bijna om en we leefden al enige dagen zonder boter. Brood zonder boter vonden we vorige winter een lekkernij, maar er is iets veranderd. Er ligt vlees in de etalages en stapels broodjes met vlees en gehakt in de cafeteria's. Ik stond voor een viswinkel, waar grote, gerookte vissen ver de straat inroken. Het was rog. Een dame rilde bij het zien van de nog nooit gegeten lekkernij en toen ik zei, dat het misschien toch wel lekker was, snauwde ze me toe: „Waarom koopt u het dan niet?” Ik had mijn bonnen-étui met mijn visbonnen in mijn tas, visbonnen van weken, maar ik had geen geld. Ik had nog vier dubbeltjes en ik had thuis mijn laatste gulden achtergelaten. De dame liep met een opgetrokken neusje door en met een blik op de étalage, ging ik er ook vandoor. Ik kwam langs étalages, waar schoongemaakte ganzen lagen en ik kwam langs café's, waar mensen voor het raam zaten te eten. Ik had in de krant gelezen, dat het hotel-ontbijt beter zou worden, jam vrij, kaas vrij, brood vrij. Dat krantenbericht had gelogen. Alles is vrij in de restaurants, als je geld hebt. Alles is te koop. Je kunt een maaltijd bestellen met wild, vis of vlees. Soep van vlees getrokken is niet vreemd, als je het maar betaalt. Daarom was ik kwaad. Ik was kwaad, toen ik kleine vuile kindertjes tegen kwam op blote voetjes. Ik was kwaad, omdat de distributie alleen voor de arbeiders is. En wat de distributie biedt, is niet voldoende.

We lezen in „De Waarheid”, dat Dr. J. Tuntler verklaart, dat het voedselpakket onvol-

doende is. „Theoretisch”, zegt Dr. Tuntler, kan een mens, bij volkomen rust, bestaan van 2000 calorieën per dag. Het voedselpakket gaat hier niet boven. Vooral de eiwitten van vet en vlees onthouden we, eiwitten, die niet gemakkelijk te vervangen zijn door plantaardig voedsel.

Daar dacht ik aan, toen ik een rij zag staan bij een viskar. De man had tong. Heerlijk, bruinebakken tong. Goed voor de kinderen. Maar de officiële prijs van tong is f 3.90 per kilo en de schol f 1.90 en de kabeljauw f 1.05. Er zijn arbeidersvrouwen met grote gezinnen, die hun visbonnen verkopen, omdat het ze te duur is. Ik sprak met een vrouw, die met negen kinderen een inkomen heeft van f 35.— per week. Zij moet een deel van haar bonnen verkopen, om het overige van de distributie te kunnen bemachtigen. Haar kinderen hebben geen Zuidvruchten gehad en ook geen chocolade. Haar man werkt bij de Arbeidsreserve. Aan dit alles dacht ik op mijn tocht door Amsterdam. Ik zag niets van de stad, niets van de gevels en de zon liet me koud, letterlijk en figuurlijk.

Op het redactiegebouw van „Spartacus” lag een circulaire van het Victoria Hotel. Een aankondiging van de heropening van het restaurant. Voor meer dan één alinea krijg ik geen plaatsruimte.

„Gedurende lunch en diner serveren wij een uitgebreide keuze exquisite à la carte-schotels... Als specialité de la maison vermelden wij onze uitgebreide keuze in vis- en wildschotels, die met de grootste zorg...” enz. enz.

Het Victoria Hotel ligt prachtig, aan de hoek van Damrak en Prins Hendrikkade, tegenover het Centraal Station. In de oorlog liepen we er gauw langs, daar zaten de hoge Duitse officieren voor de ramen, een spaarzame militaire auto passeerde. Maar nu is dit punt een centrum van het verkeer. Luxe auto's glijden af en aan, en we vragen ons verbaasd af, hoe de Nederlandse staat aan zoveel ambtenaren komt, voor wie de auto „onmisbaar” is. Als de auto's voor het hotel stoppen, dan zien we vaak een vrolijk gezelschap dames en heren — onmisbaren — uitstappen, om hun:

„welverzorgd apéritief in de gezellige hall, of in onze American Bar...”

te gaan gebruiken. Nu lopen we weer gauw door. Hoewel onder de bontmantels der dames geen revolvers dreigen en de uniformen nergens een hakenkruis vertonen. Hier pronkt de „gedeelde armoede” van den minister en hier wordt het bewijs geleverd, dat we „allemaal van onze lonen zullen moeten leven”.

Wij hebben op Zondag vlees, en worst op het brood, dan is ons rantsoen op, en moeten we weer een week wachten. Bezorgd kijk ik naar de kinderen, die over de hongerwinter nog in het geheel niet heen zijn. En toch kan ik het voedselpakket kopen en krijgen ze alles, wat de distributie toestaat. Maar het is niet genoeg. Dat voelen we aan onszelf en zien we aan de kinderen.

De arbeiders bouwen de wereld weer op. In Arnhem wordt — op primitieve manier, zonder machines — door de arbeiders gebouwd. Men bouwt het eerst kerken, kantoren en café's. Die zijn nodig voor de „nieuwe” maatschappij, die de arbeidershanden moeten bouwen, voor hun meesters. Tegen lonen, waarvoor ze een onvoldoende rantsoen eten amper of nog niet kunnen kopen. Over schoenen en kleren voor hun gezin behoeven ze dan niet eens te denken. Evenals voor de machi-

nes berekend wordt, hoeveel benzine en kolen per dag nodig zijn, zo wordt voor de levende werkmachine berekend, met hoeveel calorieën per dag hij voortkan. Dat is onze toekomst, dat, en erger. Want minder calorieën voor de werkmachine, betekent voor den meester meer winst. Maar minder calorieën of dit aantal calorieën van vandaag, betekent voor de arbeiders de langzaam-werkende dood in zijn gezin.

Volgens Dr. Tuntler in het aantal t.b.c. gevallen drie keer zo hoog als vóór de oorlog. Onze voedselpositie is dus in gevaar! Wat de heersende klasse ons wijsmaakte, n.l. dat de stakende arbeiders deze in gvaar brachten door hun strijd, was een leugen. Onze voedselpositie is in gevaar door de strijd van de heersers tegen ons. Hun strijd, die bestaat in het beknipten van onze levens, door langzame ondervoeding.

Wat de directie van het Victoria Hotel wel bezield moet hebben, om de redactie van een arbeidersblad als „Spartacus” haar circulaire toe te sturen? Houdt ze er misschien rekening mee, dat redacties van „arbeidersbladen” geen proletariërs meer zijn? Dan hebben ze zich t.a.v. ons vergist!

(Vervolg van pag. 5)

Tussen Regge en Dinkel

Het wordt warempel bijna eentonig om de rubriek „Tussen Regge en Dinkel” te verzorgen, want je moet steeds maar weer over staking zus en staking zo. schrijven. Inplaats dat die beroerde arbeiders nu een beetje minder aandacht schonken aan hun eigen sociale verhoudingen en wat meer aandacht aan de „nationale opbouw”. „Het Vrije Volk” zegt ook al, die lui hebben feitelijk wel gelijk, maar laten ze nu toch even wachten. Dat komt allemaal wel terecht, laten we eerst gezamenlijk zorgen dat er weer voldoende kapitaal komt en als dat weer voor elkaar is, dan gaan we eens praten over de sociale verhoudingen.

Wel link bekeken van die lui, doch het is zo jammer dat die arbeiders zo stom en eigenwijs zijn, om er niet naar te willen luisteren. Erger nog, ze gaan steeds weer in staking buiten de „erkende” leiders om. En als je fabrikant bent, ben je nog niet eens bang in eigen huis. Bij de firma Gelderman te Oldenzaal bijvoorbeeld werd, naar men zegt, veel gestolen. In hoeverre dit een grotere omvang had dan z.g. kruimeliefstallen, zouden we niet kunnen zeggen. In ieder geval, de firma vond hierin aanleiding een bedrijfs politie in te stellen. Laten die arbeiders nu toch op een goeie morgen (of kwade morgen, dat ligt er aan hoe je de zaak bekijkt) zonder enig overleg in staking gaan onder het motief „wij willen niet onder politietoezicht werken”. Dat moet nie magge, vooral niet, wanneer je bedenkt dat in Oldenzaal alles katholiek is en hieruit dus blijkt, dat zelfs dat katholieke arbeidersdeel ook al met de „wilde-takingsbaci” besmet raakt. Ze zijn later op aandrang van een katholieke bondsbestuurder wel weer de fabriek ingegaan, doch het feit alleen al van dat plotseling spontaan oplopende verzet is erg genoeg.

De arbeiders van de N.V. Handelsmaatschappij Jac. Vroomen te Enschede zijn ongezind tot staking overgegaan, nadat zij eerst gedurende een 8 à 10 weken met hun werkgever in onderhandeling zijn geweest. Zij eisen een verhoging van 7 cent per uur, waardoor zij respect. aan 68 en 74 cent per uur komen, een loon betgeen ook volgens de directie niet te hoog is. Deze zegde tijdens de onderhandelingen steeds weer verbeteringen toe, stemde er mede in, dat de arbeiders eisen niet overdreven waren, doch stuurde hen uiteindelijk maar van het kasteel naar de muur. Totdat het de arbeiders verdoot. Het merendeel is in de E.V.C. georganiseerd.

Na pl.m. 8 weken staken hebben de arbeiders van de N.V. Rozendaal te Enschede volledig gezegvierd. Aan alle eisen is tegemoet gekomen, zodat zij van een klinkende overwinning kunnen spreken. Merkwaardig is hierbij de houding, ingenomen door den heer C. van Es, als ambtenaar van het Gew. Arbeidsbureau toegevoeg aan den rijksbemiddelaar. Door hem zijn verschillende pogingen in het werk gesteld om het bedrijf in een lagere loonklasse geplaatst te krijgen, z.g. omdat het werk bij de firma Rozendaal gemakkelijk ook door geestelijk minderwaardigen zou kunnen worden verricht. De heer van Es is een vooraanstaand „democratisch-socialist” en houdt nauw contact met de „koepel-heren”.

In Deventer zijn die stakers van de meelfabriek al net zo eigenwijs als overal elders. Men probeert nu al wekenlang om van die staking af te komen, maar wat men ook probeert, die stomme lui tippelen er

maar niet in en blijven netjes doorstaken. We zouden werkelijk bijna zolets dan medelijden kunnen gevoelen met dien armen mijnheer v. d. Lande en we kunnen ons dan ook levendig indenken, dat hij weer iets nieuws verzonnen heeft. Woensdag 31 October kregen alle stakers een schrijven thuis van Noury en van de Lande. Het schrijven citeert niet veel zin, dit zou trouwens ook te veel kostbare ruimte kosten. In het kort samengevat komt de inhoud echter hier op neer, dat de heer v. d. Lande zijn verwondering er over uitsprekt, dat zijn arbeiders nog steeds aan het staken zijn. Want er is feitelijk toch werkelijk geen reden meer om te staken. Hij geeft vervolgens een opsomming van de verschillende tegemoetkomingen en doet aan het slot een opgave van het loon, hetwelk men onder de nieuwe regeling kan behalen. Dit blijkt dan enigszins hoger te zijn dan het loon, waartegen men in staking is gegaan, maar nog geenszins een vervulling van de arbeidersreizen. De heer v. d. Lande houdt zich echter daaromtrent verder onnozel en constateert, dat wanneer de arbeiders Maandag 5 November het werk niet hervatten, hij aan zal moeten nemen, dat zij hun standpunt niet gewijzigd hebben. Met dat al is nu door dit on-

nozele schrijven daar in Deventer als het ware een onnozelheidscomplex geschapen, daar die Deventer stakers zo onnozel zijn om het onnozele standpunt van den heer v. d. Lande niet te begrijpen. Zou onze „onnozelheidsmedewerker“ niet voor ons uit kunnen knobbelen, of we hier met een geval van H.O. of L.O. of met beide te maken hebben? O ja, voor we eindigen nog een tip voor onze eigen administratie. „Het Vrije Volk“ van Dinsdag 23 October vermeldt in een apart artikelje, dat de oud-burgemeester van Enschedé, de heer Edo Bergsma, een abonnement op „Het Vrije Volk“ genomen heeft. Dat moet je natuurlijk niet uitvlakken en als je een dergelijk bericht in je krant kunt plaatsen, betekent dit een prachtig stuk propaganda. Zo'n hoge Piet en ook abonné op je krant. Dat houdt natuurlijk in, dat hij hard op weg is om óók socialist te worden, of het misschien zelfs al te zijn. Hebben wij nou ook niet een paar namen van lui, die kortgeleden abonné op „Spartacus“ zijn geworden? Het behoeven hou direct geen burgemeesters te zijn, maar ja, een beetje propaganda moeten we toch wel hebben en als je dan leest, dat anderen zelfs burgemeesters onder hun lezers tellen, voel je jezelf als Spartacist toch wel een beetje achteruit gezet.

als zij de kans zagen, zich hierna onttrokken, met dit wel zeer leerzame voorbeeld voor ogen? Is dit arbeidsschuweheid of bewust positie kiezen? Volgens ons het laatste. Als we ons niet vergissen, schijnt het zo te zijn, dat grote groepen van arbeiders bewuster de oorlog beëindigen dan ingingen. De les was dan ook wel zeer leerzaam geweest!

Men gaat niet meer slof slof naar zijn baas. Men vraagt zich nu af, waarvoor die opbouw? Waarvoor al die productie? Wie plukken de vruchten van deze wederopbouw? Wij, de gemeenschap, of ook nu weer een slechts kleine, maar zo machtige groep van enkele personen? Wie regelt de productie? Wij of enkelen? Zijn wij dan alleen maar goed genoeg om straks opnieuw de weeten van een nieuwe catastrofe te dragen?

Voor hen, die zich geschaard hebben om „Spartacus“, voor gelukkig velen en naar wij weten, steeds meer anderen, is het stellen van deze vragen overbodig. Wij en zij allen weten, dat dit kapitalistische stelsel ons niets garanderen kan. Alleen een maatschappijvorm, opgebouwd door de werkers zelf, kan ons bestaanszekerheid en geweldloosheid verzekeren. Niet, omdat wij socialistische engelen zijn; verre van dat. Maar omdat wij, socialisten, produceren zullen voor de behoeften en niet om de winst. Omdat de structuur der nieuwe samenleving zo zal zijn, dat ieder, die met haar te maken zal hebben, het als een misdaad zal voelen, indien hij pogen zou geschillen door wapengeweld op te lossen.

Of de arbeider, die met gekruiste armen staat of gestaan heeft, of de arbeider, die maar lauwwarm zijn werk doet, of deze arbeiders dit net zo voelen? Wij weten het niet. Wij zijn geen harten- en nieren-proevers. Maar wel weten we, en ieder, die zich interesseert voor dit probleem, kan dit weten, dat, als we met arbeiders en daarmee gelijkgezinden praten, de woorden: „Het is en blijft een rotzooi“ hun in de mond bestorven liggen. En als je dan eens de moeite neemt om gewoon, langs je neus weg, te vragen, wat of je dan wel bedoelt met die „rotzooi“, dan zult ge al gauw vernemen, dat zijn antwoord uitkomt in het missen van ieder vertrouwen in de heersers van nu. In het uitspreken van dit woord „rotzooi“ ligt het diepe wantrouwen verscholen, dat jegens de kapitalistische klasse bestaat. Een wantrouwen, dat na vijf jaren van ontzettend lijden, steeds dieper is gaan zitten. Een wantrouwen, dat door mooie beloften en toezeggingen niet verdwijnt. Ook de niet-politiek geschoolde arbeider voelt, dat dit stelsel geen bestaanszekerheid geeft. Dat dit stelsel onvermijdelijk opnieuw oorlogen zal brengen. Hij spreekt alleen het woord „rotzooi“ uit. De politiek beter geschoolde zal het u zonder meer duidelijk zeggen. Ook hij spreekt van „rotzooi“, maar wetende, dat hij er met het uitspreken van dit negatieve woord alleen, niet is. Hij propageert onze socialistische principes. Hij zal in de bedrijven ageren. Hij zal z'n kameraden telkens opnieuw bijbrengen, dat er een mogelijkheid bestaat om aan deze „rotzooi“, d.i. dit verdoemde kapitalistische stelsel, een einde te maken. Dat er maar één mogelijkheid is: Door er samen tegen te vechten. Door zich, samen vechtend en organiserend, de verpaupering, waarmee de kapitalistische opbouw ons niet alleen bedreigt, maar die zij elke dag dichterbij brengt, van lijf te houden. Het is: vechten of de rotzooi — vechten of kreperen! Er is geen andere kans.

Het Anti-Imperialistisch Strijdcomité

De Communistenbond „Spartacus“ maakt geen deel meer uit van bovengenoemd comité, nadat de andere daaraan deelnemende groepen geweigerd hadden, op de grondslag van het eerst gepubliceerde manifest voort te gaan. „Spartacus“ wilde alleen een actie, die de verbondenheid met en het steunen van de onderdrukte massa's Indonesische boeren en arbeiders door het Nederlandse proletariaat ten doel had. Een solidariteit met de Soekarno's, Soepomo's en Koesoema's, hetzij die zich in de vorm van zetbaas van het imperialisme of voor eigen rekening op de nek der Indonesische verdrukten willen zetten, kan door communisten niet gepropageerd en niet gevoeld worden.

VERGADERINGEN.

V.S.V.
Amsterdam Oost en Zuid. Maandagavond 19 Nov. Geb. Westeinde 3. Aanvang half acht. Onderwerp: Rusland.

V.S.V.
Amsterdam Centrum. Maandagavond 19 November. Geb. De Arend, Broerstraat hoek Planciusstraat. Aanvang half acht. Onderwerp: Het probleem Rusland. (Vervolgvergadering).

V.S.V.
Amsterdam West. Vrijdagavond 23 November. Geb. Marcanti bij de Markthalen. Aanvang half acht. Onderwerp: Het A.B.C. van het communisme.

24 November 1945

Prijs 15 cent

3e Jaargang - No. 47

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Adm.: Uitgeverij „De Vlam“ - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgite 168797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam“ - Amsterdam

HET BELOOFDE LAND

Toen de jonge Engelse geleerde, Thomas Edward Lawrence, enige jaren vóór de eerste wereldoorlog naar het nabije Oosten reisde, om ter plaatse zijn studie over de middeleeuwse vestingbouw voort te zetten, vermoedde hij niet, vermoedde niemand, dat de naam Lawrence verbonden zou worden met één der interessantste hoofdstukken der moderne geschiedenis. Lawrence was noch politicus, noch — naar aanleg en ontwikkeling — soldaat. En toch werd deze Engelse burgerzoon niet slechts tot een der uitnemendste kenners van de Arabische wereld en haar dialecten, maar ook tot vertolker en uitvoerder der Britse machtspolitiek, in een hoogst belangrijk en moeilijk gebied. Toen Lawrence, in opdracht van het Britse opperbevel in Egypte, voor het eerst in een kleine Arabische haven aan de kust van de Rode Zee landde, stonden de troepen van den Turken Sultan, onder commando van Duitse generaals, nog gevaarlijk dicht bij het Suez-kanaal en beheersten de belangrijkste verbindingen in de Arabische wilajets (provincies) van het Osmaanse Keizerrijk. Geografisch waren zij hun doel, namelijk de verovering van het Suez-kanaal en daarmee het afsnijden van de Britse levenslijn van Gibraltar naar Indië en het Verre Oosten, dichterbij genaderd dan ooit in het verloop van de tweede wereldoorlog onder Rommel het geval is geweest. Toendertijd, in de eerste wereldoorlog, kon Duitsland, in bondgenootschap met het Jong-Turks Driemanschap Enver-Djemal-Talaat, zijn aanvalsplan tegen het Suez-kanaal uitvoeren, zonder de noodzaak zijn troepen en zijn materiaal toe te vertrouwen aan de gevaarlijke zeeweg over de Middellandse Zee. Het zond zijn naar verhouding kleine troepencontingenten en een uitrusting, na de snelle verovering van Servië, over de veilige landweg van Oostenrijk, Hongarije, over Servië, door het ook toen verbonden Bulgarije naar Constantinopel en vandaar uit ongestoord met de trein door Klein-Azië en Syrië naar Palestina. Met het kapitaal der Duitse Bank hadden Duitse ingenieurs dit stuk van de Bagdad-spoorlijn gebouwd. In Aleppo deelden de Duitse transporten zich. Een deel ging van daaruit over Mossul aan de Tigris naar het tweestromengebied, naar Bagdad. Daar versloeg v. d. Goltz in 1916 het Britse expeditieleger en verzekerde, voor een belangrijk deel van de eerste wereldoorlog, het gebruik van de toen nog bescheiden benutte oliebronnen van het tegenwoordige Irak voor Duitsland en zijn bondgenoten. In Zuidelijke richting bevoogde de Duitse opmars zich over Damascus naar Palestina, de Hedsjas en de Hauran, de belangrijkste, korenschuur van het toenmalige Osmaanse Rijk. Het was een ongestoorde étappe-linie, hoewel technisch nog zeer onvolmaakt, met verschillende spoorbreedte en door gebieden, wier bewoners met de Turkse centrale macht niet in vrede leefden.

Maar deze onvrede uitte zich niet in militante vorm, behalve in de Arabische gebieden, waar de stamvorsten vanaf het begin, in de eerste wereldoorlog een gunstige gelegenheid zagen, hun nominale onderwerping aan de scepter van den Sultan en Khalif van Istanboel af te schudden en hun eigen huis tot zelfstandige macht te verheffen. Op de heilige plaatsen van de Islam, in Mekka en Medina, begon de Arabische afvalbeweging van Turkije. Maar ondanks deze anti-Turkse beweging in de meest afgelegen delen van het Arabische schiereiland, was de Britse strategie en politiek gedurende de eerste jaren van de eerste wereldoorlog geremd en defensief en beperkte zich tot zwakke ondersteuning der Arabische revolutie, welke betekenis voor de Turkse nederlaag men nog niet voldoende naar waarde schatte.

De jonge Lawrence ondernam zijn eerste reis in opdracht van Mac Mahon, den Britsen bevelhebber in Egypte, teneinde zich in het land zelf op de hoogte te stellen. Uit dit bezoek ontstond het grote plan van de „opstand in de woestijn“, zoals Lawrence de revolutie der Arabieren tegen de Turkse machthebbers noemde in zijn veelgelezen boek. De jonge geleerde, toegerust met de volmachten van Mac Mahon en zijn meer dan gewone kennis van het Arabisch, gaf de leuze uit: „Naar Damascus, de hoofdstad van het Verenigd Arabisch Rijk“. In de binnenlanden van Arabië zetten de Bedouinen zich in beweging, uitgerust met Britse wapens en onder het commando van vroegere Turkse officieren van Arabische nationaliteit, terwijl in het kustgebied van Palestina, onder de bescherming der kanonnen van de Engelse Middellandse Zeevloot, generaal Allenby aan de kop van Engelse, Australische en Indische troepen, de Turkse strijdkrachten onder Duits opperbevel stap voor stap terugdrukte, tot dan in September 1918 (Jeruzalem was reeds een jaar in handen van Allenby) de volken ineenstorting van het Duits-Turkse front in Palestina volgde. Toen werd de basis gelegd voor de Britse beheersing van het Arabische schiereiland, toen ging de Duitse droom, op deze wijze het Suez-kanaal en Egypte te veroveren, ten onder. Maar toen ook, na de triomfantelijke intocht der Arabieren in Damascus, bleek, dat Lawrence zijn belofte van een Verenigd Arabisch Rijk met Damascus, het Arabische Es Schem, als hoofdstad niet kon nakomen. Niet nog eens kon de Engelse politiek in het Nabije Oosten toelaten, dat een politieke grootmacht zou ontstaan, onmiddellijk grenzend aan Suez, Aden en Egypte. Een grootmacht, in wiens gebied de Irakse oliebronnen, nu de onontbeerlijke verzorgingsbasis voor de Engelse Middellandse Zeevloot, liggen. „Verdeel en heers“, deze oude wijsheid van het imperialisme was het recept, waarvoor de verdeling van het Arabische schiereiland in machteloze afzonderlijke staten voltrokken werd en han-

dig de natijver tussen de Arabische stamvorsten benut werd. Zo ontstond het koninkrijk Irak, zo ontstond het koninkrijk Hedsjas, zo ontstond Transjordanië als „zelfstandig“ politiek rijk. Ymen bleef afgescheiden, terwijl in Syrië en Libanon de Franse bondgenoot zijn rekening presenteerde.

En onder de wissels op de toekomst, die Engeland had uitgegeven waren niet slechts de beloften van Mac Mahon aan de Arabieren, maar ook de zgn. Balfour-declaratie van 1917, waarin Groot-Brittannië door de mond van zijn minister van Buitenlandse Zaken, Palestina aan het Joodse volk als Nationaal Tehuis toegezegd had. Niet alleen wilde Engeland door deze belofte de Joodse sympathieën voor de zaak van de Entente aanwakken, maar ook in het kleine, maar strategisch belangrijke kustland, waar nu in Haifa één der beide olieleidingen uit Irak de Middellandse Zee bereikt, zijn oppermacht verzekeren door het, zoals men zeer juist vooruitzag, botsen van Arabische en Joodse aspiraties. De sympathie van Joodse kringen in Engeland en Amerika ten aanzien van de oorlogvoering was zeker belangrijk. Er was een tegenwicht nodig tegen de voor de Joden onsympathieke Entente met het Czaristische Rusland, waarvan de pogroms nog vers in de herinnering leefden van de meerderheid der ruim twee miljoen New-Yorkse Joden, die uit Rusland stamden. Maar belangrijker dan deze sympathie-opwekking, was de toekomst van het Britse mandaat in Palestina, zijn onontbeerlijkheid wegens de onverdraagzaamheid van het Arabische en Joodse nationalisme. Pijnlijk in zijn gevolgen, maar onvermijdelijk was de tegenspraak tussen wat Mac Mahon en dat wat Balfour beloofd had. Pijnlijk, ja, gevaarlijk, de gelijktijdige vervaldatum van deze elkaar zo tegensprekende wissels op de toekomst, die men in de critieke oorlogssituatie van 1916-'17 gegeven had. Zeer pijnlijk, dat in beide gevallen de nuchterheid der imperialistische doelstellingen zich — zoals bijna altijd — verbergen moest achter de formules der diplomatieke demagogie.

El Koeds, hiervan droomden de Arabische hoofden in hun tenten, zij hebben de stad nimmer met de ons bekende naam Jeruzalem genoemd. Aan de Omar-moskee op de rotsen dachten de fanatieke Islamieten, toen zij bij de Kaaba in Mekka opriepen tot de Heilige Oorlog ter bevrijding van geheel Arabië van de Turkse overheersing. En in de meetings van door pogroms opgejaagde Joden jubelden de kinderen der ghetto's bij de gedachte aan de „terugkeer in het beloofde land“, dat voor hen Erets Jisrael, en niet Palestina heet en waarvan zij de hoofdstad Jeruzalem en niet El Koeds noemen. Beide partijen eisen hun historisch „recht“ met de argumenten, die het nationalisme voorschrijft en legitimeert en waarvan de absurditeit door de aspiraties van het religieuze fanatisme nog verdiept wordt.

Om macht ging het, toen Engeland beide zijden beloofde, hun historisch „recht“ te be-

VECHTEN OF VERPAUPEREN

De legende van de arbeidsschuweheid

Na ruim 6 maanden „bevrijding“ is de toestand van de Nederlandse arbeidersklasse zo, dat ze zich moet bezig houden met de vraag, hoe zij een volledige verpaupering kan voorkomen.

Kort na de „bevrijding“, toen de overwinningsores wat begon te verdwijnen, toen men begreep, dat met juichen en hosanna roepen geen goederen gefabriceerd konden worden, hief men de leus aan: „Aan het werk!“

„Men“ was in dit geval de regering, de pers van alle richtingen, de groot-werkgevers, kortom een ieder en alles wat er belang bij had, dat de productie weer zo snel mogelijk op gang werd gebracht, maar vanzelfsprekend volgens de oude, beproefde methoden.

Dat deze leus bij de betrokkenen, de arbeiders in het algemeen, nu niet bepaald en hoesiast ontvangen werd, weet men al spoedig aan „arbeidsschuweheid“.

Men constateerde, dat het proletariaat lang niet zo bereidwillig was om de fabrieken, de werven, de ateliers, enz. te gaan bevolken, als men zich dat had voorgesteld. En deze arzelingen, die natuurlijk een grote tegenval was voor alles wat belanghebbende was, moest een naam hebben. Men noemde het „arbeidsschuweheid“.

Wie dit woord het eerst gebruikt heeft, is niet na te gaan. Wel weten we, dat het plotseling overal was te horen en te lezen. Onze nationale pers vooral liet zich niet onbetuigd.

Het is niet onze bedoeling, de arbeidersklasse van Nederland voor te stellen als een troep onschuldige lammeren. Dat zijn ze gelukkig niet. En er zullen onder de ruim 2 miljoen arbeiders en arbeidsters, die Nederland bezit, wel een aantal zijn, die arbeidsschuw waren of zijn. Maar om dat als een algemeen verschijnsel voor te stellen, is een leugen. Daar steekt wat anders achter.

Overigens, zolang onder de dak-aan- en opbouw-schreuners, nog zoveel speelbank- en beursgokkers worden gevonden, zolang we een flink deel dezer heren in zwart gekochte en op zwarte benzine rijdende auto's met hun zwart en wit betaalde dames steeds drukker langs de wegen zien en in de dure restaurants en vermaakgelegenheden zien verdwijnen, maakt dat geschreeuw op de arbeiders geen bijster sterke indruk. Zolang in het aan-het-werk-koor de parasitaire couponknippers zo talrijk zijn (12 miljoen Bataafse), moeten de heren elkaar hun vaderlandslievende opbouw-zangen maar toezien.

Ieder, die toen in de eerste dagen na de oorlog, zich in arbeiderskringen bewoog, kon constateren, dat men heel graag bereid was om weer aan de slag te gaan, maar... dat men er dan zeker van moest kunnen zijn, dat het inkomen hen in staat zou stellen, een dragelijk huishouden te kunnen voeren. Dat men daarnaast meer en beter voedsel verlangde, dan men tot dusverre gekregen had. Dat men kleding en schoeisel verwachtte, zowel voor hen zelf als voor hun huisgenoten. Kortom, men stelde de eis, dat men nu lang genoeg de ellenden van de oorlog, niet van onze oorlog, gedragen had, zodat, nu de oorlog tot het verleden behoorde, ook zij hun aandeel in deze wederopbouw deelachtig wilden worden.

Was het koesteren van deze verwachtingen naïef? Neen en ja. Neen, omdat men vooral de laatste maanden van de oorlog en de eerste weken van de bevrijding predikte, dat de klassenstrijd, als zijnde veranderd, afgeschaft moest worden, en er een eendrachtige samenwerking tussen werkgevers en werknemers tot stand zou moeten komen. Tijdens de oorlog was er in het NEGATIEVE, dat was in dit geval in de strijd TEGEN de Nazi-overheersing, zo'n eendrachtige samenwerking geweest tussen alle mogelijke maatschappelijke en politieke groeperingen, dat men meende, — en dit menen heeft van bourgeoisie zijde niet eens altijd geveinsd geweest te

zijn —, dat deze geest van eendracht ook wel zou kunnen heersen, nu de oorlog tot het verleden behoorde. Samenwerking in het negatieve, samenwerking ook in het positieve.

Helaas, een schone droom. Maar met dromen heft men de realiteit niet op. Er zullen ongetwijfeld ook arbeiders geweest zijn, die eerlijk gemeend hebben, dat deze geest van samenwerking ook inderdaad voortduren kon. Nu de oorlog beëindigd was. Zij waren wel naïef. Zo goed als het naïef was van bourgeoisie zijde, voorzover dit eerlijk gemeend was, te veronderstellen, dat, zonder een fundamentele structuurwijziging van het productie- en distributie-systeem, een dergelijke samenwerking tot stand kon komen. Hebben zij het niet eerlijk bedoeld, en men duidt het ons niet euvel, de mentaliteit van deze heren kennende, namen wij aan, dat zij het inderdaad niet eerlijk meenden, dan was het propageren van deze leus van samenwerking: boerenbedrog. En het merkwaardige is nu wel, dat, niettegenstaande in de ondergrondse strijd politieke tegenstanders met elkaar optrokken, nu de oorlog beëindigd was, een ieder retireerde naar zijn eigen platform en zich slagvaardig opstelde.

Bij de werkgevers openbaarde zich deze slagvaardigheid al spoedig in het proberen, de arbeiders, die aan het werk moesten gaan, de havenarbeiders, een duw te geven. Het is voor onze lezers overbodig dit conflict hier opnieuw te behandelen. De havenarbeiders van Rotterdam moesten capituleren. De slagvaardigheid van het werkgeversveld openbaarde zich op meerdere wijzen. Bij de Druka te Amsterdam wenste de directie een aantal geïnterneerde N.S.B.-meisjes aan het werk te zetten. Natuurlijk kwam er van de daar werkende arbeiders verzet. Bij de staking bij v. d. Brink te Hilversum weigert de regering de gelden der E.V.C. te deblokkeren, zodat de stakers van uitkering verstoken moeten blijven. Nu is het weer een groot conflict bij Noury en v. d. Lande te Deventer. Nog een staaltje van bourgeoisie-slagvaardigheid? Het aanstellen van den aarts-reactionairen ex-minister Romme tot voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars, rijksstakingbrekers noemden wij die voorheen, een man, die verre vrij is van fascistische smetten. Enz. enz. Dat was het platform, waarop de werkgevers en de met hen verbonden groepen zich plaatsten.

En nu de arbeiders. Of dit instinctief dan wel bedereend was, misschien ook wel beide, men maakte zich na de oorlog, toen de ondergrondse strijd dus geëindigd was, van zijn, politiek en maatschappelijk gesproken, tegenstanders los en kruiste de armen. Men wenste eerst te weten, waar men aan toe was. Men had ons tijdens de oorlogsjaren zo veel beloofd en toegezegd, men had ons via Radio Oranje zo dikwijls voorgeweld, dat de toestand van voor de oorlog nimmer meer terug mocht keren, dat wij nu, nu de oorlog voorbij was, ook graag resultaten wilden zien.

Uitgehongerd, letterlijk en figuurlijk uitgekleeft, met schoeisel dat alleen nog maar de naam met schoenen gemeen had, kortom, we waren zo kaal, als we nog nimmer geweest waren. En nu meenden de regering en die groepen, die nauw met haar verbonden zijn, hun beloften tijdens de oorlog gedaan, niet beter te kunnen nakomen dan door te zeggen: Opbouw! En toen de havenarbeiders van Rotterdam hun kinderen barzvoets de straat opsturend, zelf op een schoen en een slof aan het werk gaand, om de opbouw niet te laten stagneren, na wekenlang onderhandelen en getreuzel van de zijde der havenbaronnen, eindelijk in staking gingen om slechts een o zo gering deel van alle beloften ingelost te krijgen, toen stond iedereen en alles op z'n achterste poten. De verkondigers van „eendracht“ en „samenwerking“ en „weg met de klassenstrijd“ hadden hun plaats duidelijk, voor ieder, die niet stekblind is, ingenomen. Is het wonder, dat de overige arbeiders, die nu aan de burt kwamen om voor „de opbouw“ aan het werk te gaan, dit schoorvoetend deden, of,